

Ang Mayad nga Balita nahanungud kay Jesu-Cristo suno kay **JUAN**

Ang Pulong Nagpakatawo

¹ Sa umpisa, kang wara pa matuga ang tanan, ang Pulong dyan run nga daan. Ang Pulong nga dya kaimaw kang Dios, kag ang Pulong Dios. ² Sa umpisa ang Pulong nga dya kaimaw run nga daan kang Dios. ³ Paagi kana gintuga kang Dios ang tanan. Kon wara tana wara gid ti bisan ano nga tinuga nga natuga. ⁴ Tana kadya amo ang ginhalinan kang kabuhi, kag ang kabuhi nga dya amo ang nagatugro kang kasanagan sa mga katawhan. ⁵ Ang kasanag nga dya nagasanag sa kadulum, kag ang kadulum wara gid makadaug sa kasanag.

⁶ May ginpadara ang Dios nga sangka tawo; ang ngaran na kadya amo si Juan. ⁷ Tana kadya nag-abot para magsugid sa mga katawhan nahanungud sa kasanag, agud to nga paagi sa anang pagsugid ang tanan nga tawo magatoo. ⁸ Bukun ti si Juan ang kasanag. Nag-abot tana para magsugid nahanungud sa kasanag. ⁹ Dya amo ang matuod nga kasanag nga nagatugro kang kasanagan sa tanan mga katawhan kag nagaabot run sa kalibutan.

¹⁰ Nag-abot tana sa kalibutan, kag bisan pa nga ang kalibutan gintuga paagi kana, ang mga katawhan sa kalibutan wara makakilala kana. ¹¹ Nag-abot tana sa anang kaugalingun nga lugar, pero ang anang mga kasimanwa wara magbaton kana. ¹² Pero ang mga nagbaraton tana kana, sanda nga mga nagtoroo kana, gintaw-an na kang kinamatarung nga mangin kabataan kang Dios. ¹³ Nangin kabataan sanda kadya kang Dios, indi sa kinaandan nga pamaagi ukon sa tawhanun nga pagbuut, kundi suno gid lang sa pagbuut kang Dios.

¹⁴ Ang Pulong nangin tawo kag nag-istar kaimaw natun. Wara gid ti nakulang sa anang pagkamaalwan, kag tana ang nagapahayag kang bug-os nga kamatuoran nahanungud sa Dios. Nakita namun ang anang pagkagamhanan—ang anang pagkagamhanan bilang Bugtong nga Anak kang Amay.

¹⁵ Si Juan nagsugid nahanungud sa Pulong. Naghambal tana ka tunog gid, “Tana kadya ang akun ginatumud kang maghambal ako nga, ‘Ang tawo nga nagasunod kanakun mas gamhanan sangsa kanakun tungud nga wara pa ako matawo dyan run tana nga daan.’ ”

¹⁶ Tama gid kabugana kang anang kaluoy gani nga kita tanan wara gid ti untat ang atun pagbaton kang anang bugay nga ginapasahay kanatun. ¹⁷ Ang kasugoan gintugro kang Dios paagi kay Moises kauna; pero paagi kay Jesu-Cristo ginpakita kang Dios kon daw ano tana ka maalwan kag ginbahayag na man ang kamatuoran nahanungud sa anang kauagalingun.

18 Wara gid ti bisan sin-o nga nakakita sa Dios. Pero ang Bugtong nga Anak kang Dios nga ginahigugma na gid kamayad kag tana mismo Dios man amo ang nagpahayag kanatun nahanungud sa Dios.

Ang Mensahe ni Juan nga Manugbawtiso

19 Kar-on, amo dya ang ginsugid ni Juan kang ang mga pangulo kang mga Judio sa Jerusalem magsugo kang mga pari kag mga Levita nga mag-agto kana agud pamangkoton kon sin-o gid tana. **20** Wara gid mangalag-ag si Juan sa pagsabat kananda, kundi nga ginsugid na kon ano ang matuod. Ginhambal na kananda nga, “Bukun ti ako ang Cristo.”* **21** Namangkot ruman sanda kana, “Ti, kon amo, sin-o bay ikaw? Ikaw bala si Elias?”

Nagsabat si Juan, “Bukun takun si Elias.”

“Ah ti siguro ikaw ang propeta nga amun ginapaabot ay.”

Kag nagsabat ruman si Juan, “Bukun!”

22 Kang urihi nagkuon sanda kana, “Sin-o gid ikaw bay? Sugidi abi kami agud to nga may isabat kami sa mga nagsugo kanamun. Ano ang imo mahambal parte sa imong kaugalingun?” **23** Ginsabat sanda ni Juan kang mga tinaga nga ginhambal ni Isaias kauna,

“Ako ang nagasinggitan sa may kamingawan nga nagakuon sa katawhan,
‘tadlunga ninyo ang dalan nga pagaaugyan
kang Ginoo.’ ”

---

* **1:20** 1:20 ukon, Mesias

²⁴ Ang mga tawo nga dya nga ginsugo kang mga Fariseo, ²⁵ nagpamangkot pa gid kay Juan, “Ti, kon bukun ikaw ang Cristo ukon si Elias kag bukun man ikaw ang propeta, andut nga nagapangbawtiso ikaw haw?” ²⁶ Nagsabat si Juan kananda, “Ako nagapangbawtiso sa tubig. Pero dyan sa inyo tunga may sangka tawo nga wara ninyo makilala. ²⁷ Amo dya tana ang magasunod kanakun nga bisan pa gani ang paghubad kang higot kang anang sandalyas indi ako takus.” ²⁸ Dya tanan natabo sa Betania, rugto sa pihak kang suba kang Jordan nga sa diin si Juan nagapangbawtiso.

Ang Karnero kang Dios

²⁹ Kang masunod nga adlaw nakita ni Juan si Jesus nga nagapaagto kana. Nagkuon tana kadya, “Sulnga ninyo, dyaay ang karnero kang Dios nga nagabuul kang kasal-anan kang mga katawhan sa kalibutan. ³⁰ Amo dya tana ang akun ginatumud kang maghambal ako nga, ‘May sangka tawo nga nagasunod kanakun nga mas gamhanan sangsa kanakun tungud nga wara pa ako matawo dyan run tana nga daan.’ ³¹ Ako mismo wara makakilala kana. Amo ria nga nagapangbawtiso ako sa tubig agud to nga sa amo dya nga paagi mapahayag tana sa mga Israelenhun.”

³² Kag ginsugid ni Juan ang anang nakita, “Nakita ko ang Balaan nga Ispirito nga nagkunsad nga daw pating halin sa langit kag nagtiner kana. ³³ Wara ko tana makilala kang primero, pero ang Dios nga amo ang nagsugo kanakun

sa pagpangbawtiso sa tubig nagkuon nga daan kanakun nga, 'ang tawo nga imo makita nga sa diin magakunsad kag magapabilin kana ang Balaan Ispirito, amo dya tana ang magapangbawtiso sa mga tawo kang Balaan nga Ispirito. ³⁴ Nakita ko gid dya kag nagasugid ako nga tana ang Anak kang Dios.' "

Ang Una nga mga Disipulo ni Jesus

³⁵ Kang masunod nga adlaw kato, rugyan ruman si Juan imaw kang darwa na ka mga disipulo. ³⁶ Kang makita na si Jesus nga naganlubas, nagkuon si Juan, "Dyaay ang karnero kang Dios!" ³⁷ Kang mabatian tana kang darwa na ka disipulo nga naghambal kag amo dya, nagsunod sanda kay Jesus. ³⁸ Nagbalikid si Jesus kag nakita na nga nagasunod sanda kana. Nagkuon tana kananda, "Maiwan raad kamo?"

Nagsabat sanda, "Rabbi, sa diin ikaw nagais-star?" (Ang gusto hambalun kang tinaga nga Rabi, "Maestro.") ³⁹ Nagkuon si Jesus, "Dali bala kamo, kag makita ninyo."

Amo to kag nagtawas sanda kana kag nakita nanda ang anang ginaistarán, kag nag-imaw sanda kana kag adlaw nga to. Mga alas kwatro run to ti hapon. ⁴⁰ Si Andres nga bugto ni Simon Pedro isara sa darwa nga nakabati sa ginhambal ni Juan kag nagsunod kay Jesus. ⁴¹ Ang una nga ginhimo ni Andres ginsagap na ang anang bugto nga si Simon, kag kag nakita na si Simon nagkuon tana kadya, "Nakita run namun ang Mesias!" (Ang gusto hambalun kang tinaga nga dya Cristo.) ⁴² Amo to kag gindara ni Andres

si Simon kay Jesus. Ginturuk ni Jesus si Simon kag nagkuon, "Ikaw si Simon nga bata ni Juan. Pagatawgun run ikaw kadya nga Cefas." (Ang ngaran nga Cefas pareho man kang Pedro, nga kon sayudon bato.)

Gintawag ni Jesus si Felipe kag Natanael

⁴³ Kang masunod nga adlaw, nagpamat-ud si Jesus nga mag-agto sa probinsya kang Galilea. Nakita na rugto si Felipe kag ginkun-an na dya, "Sunod kanakun." ⁴⁴ Si Felipe nga dya pareho man nanday Andres kag Pedro nga taga-Betsaida. ⁴⁵ Kang makita ni Felipe si Natanael ginkun-an na dya nga, "Nakita namun ang tawo nga amo ang ginatumud ni Moises sa anang sinulatan sa Kasugoan, kag amo man ang ginatumud kang mga propeta sa andang mga sinulat. Tana amo si Jesus nga taga-Nazaret, nga bata ni Jose!"

⁴⁶ Nagsabat si Natanael, "May mayad bala haw nga magahalin sa banwa kang Nazaret?"

Kag nagkuon si Felipe kana, "Dali bala kag sulnga."

⁴⁷ Kang makita ni Jesus si Natanael nga naga-paagto kana, nagkuon tana nahanungud kay Natanael, "Dyaay ang matuod-tuod nga Israelen-hun nga wara gid pagpangloko!"

⁴⁸ Nagkuon si Natanael kay Jesus, "Paano mo ako nakilala man?"

Nagsabat si Jesus kana, "Antes ikaw itawgun ni Felipe, nakita ko run ikaw rugto sa may idalum kang kahoy nga higera."

⁴⁹ Kag nagkuon si Natanael, "Maestro, ikaw ang Anak kung Dios! Ikaw ang Hari kung Israel!"

⁵⁰ Nagkuon si Jesus kana, “Nagtoo ikaw tungud nga nagkuon ako kanimo nga nakita ko ikaw rugto sa may idalum kang kahoy nga higera. Mas makatiringala pa gid nga mga butang sangsa dya ang imo makita.” ⁵¹ Kag nagkuon pa gid si Jesus kananda, “Sugidan ko kamo: makita ninyo nga magabukas ang langit kag makita man ninyo ang mga anghel kang Dios nga nagasaka-panaog sa Anak kang Tawo!”

2

Ang Kasal sa banwa kang Cana

¹ Pagkaligad kang darwa ka adlaw, may ginhiwat nga kasal sa banwa kang Cana, sa probinsya kang Galilea. Rugto kato ang nanay ni Jesus.

² Si Jesus kag ang anang mga disipulo gin-agda man sa kasal. ³ Kag natabo nga naubos ang bino. Dayon nagkuon ang nanay ni Jesus kana, “Naubosan sanda kang bino.”

⁴ Nagsabat si Jesus, “Indi mo run kinahanglan nga hambalan pa ako kung akun dapat himoon. Wara pa bay mag-abot ang akun tion?”

⁵ Dayon nagkuon ang nanay ni Jesus sa mga surugoon, “Himoa lang ninyo ang bisan ano nga anang ikuon.”

⁶ Ang mga Judio may pagsurondan sa andang relihiyon parte sa paghugas kang alima kag kahig, gani nga may nabutang rugto kato nga anum ka tadyaw nga bato kag ang kada tadyaw sarang masudlan kang darwa ka napulo hasta tatlo ka napulo ka galon nga tubig.

⁷ Nagkuon si Jesus sa mga surugoon, “Abi, butaa ninyo ka tubig ang mga tadyaw nga dya.” Kag anda dya nga ginbuta hasta sa may bibig.

⁸ Dayon nagkuon pa gid si Jesus kananda, “Kar-on, sarok kamo kag dar-un sa manugdumara kang punsyon.” Kag ginhimo nanda dya.

⁹ Gintirawan kang manugdumara kang punsyon ang tubig nga nangin bino run. Wara tana kamaan kon diin dya maghalin (pero ang mga surugoon tana nga nagsarok nakamaan). Amo to kag gintawag kang manugdumara ang nobyo ¹⁰ kag nagkuon tana, “Ang naman-an ko, ang manamit nga bino amo ang una nga ginapagwa kag ginapainum sa mga dinapit nga bisita, kag kon duro run gani ang andang nainum, amo run to ang pagpagwa kang ordinaryo nga klase ka bino. Pero ikaw tana, hasta kadya may ginapagwa pa ikaw nga manamit nga bino.”

¹¹ Amo dya ang primero gid nga milagro nga ginhimo ni Jesus. Natabo dya sa banwa kang Cana sa Galilea. Sa ginhimo na nga dya, ginpahayag na ang anang pagkagamhanan, kag ang anang mga disipulo nagtoroo kana.

¹² Pagkatapos ka dya, nagdulhog si Jesus sa Capernaum, imaw kang anang nanay kag mga bugto kag kang anang mga disipulo. Kag nagtiner sanda rugto kang may pira ka adlaw.

*Si Jesus Nag-agto sa Templo
(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)*

¹³ Pira run lang ka adlaw kag Pista run kang Paglampaugas gani nagtukad si Jesus sa syudad

kang Jerusalem. ¹⁴ Kang pag-agto na sa may templo, naabotan na rugto ang mga tawo nga nagabaligya kang mga baka, mga karnero, kag mga pating, kag rugto man ang mga nagapang-baylo kang kwarta sa andang mga pwesto. ¹⁵ Ang ginhimo ni Jesus, nagbuul tana kang lubid kag ginhimo nga haranot, kag gintabog na sanda tanan, pati ang mga karnero kag mga baka. Gin pangwas-ag na ang mga kwarta kang mga manugbaylo kang kwarta kag gin pamaliskad ang andang mga lamesa. ¹⁶ Dayon nagkuon tana sa mga nagabaligya kang mga pating, “Pamula ninyo dya tanan! Indi ninyo paghimoon nga baraligyaan ang balay kang akun Amay!”

¹⁷ Nadumduman kang anang mga disipulo ang ginakuon sa kasulatan nga, “Ang akun tuman nga pagkabalaka sa imong balay amo ang mapatay kanakun.”

¹⁸ Dayon nagkuon kana ang mga pangulo kang mga Judio, “Ano haw nga katinggalahan ang imo mapakita kanamun bilang paratandaan nga may poder ikaw sa paghimo ka dya?” ¹⁹ Nagsabat si Jesus kananda, “Gub-a ninyo ang templo nga dya kag tukodon ko liwan sa sulud kang tatlo ka adlaw!” ²⁰ Nagsabat ang mga Judio, “Araw-araw ta man ka imo nga ria! Gintukod ang dya nga templo sa sulud kang kap-atan kag anum ka tuig; kar-on tukodon mo liwan mo sa sulud lang kang tatlo ka adlaw!” ²¹ Pero ang templo tana nga ginatumud ni Jesus amo ang anang lawas. ²² Gani nga kung mabanhaw tana halin sa mga minatay nadumduman kang anang mga disipulo ang ginkuon na nga dya. Kag nagtoo sanda sa

ginkuon sa Kasulatan kag sa mga ginkuon nga to ni Jesus.

Naman-an ni Jesus ang Kinaugali kang tawo

²³ Kang si Jesus rugto sa Jerusalem katong Pista kung Paglampawas, raku nga mga tawo ang nagtoroo kana tungud kung mga milagro nga andang nakita nga anang ginpanghimo. ²⁴ Pero wara na ginbutang ang anang pagsarig kananda, tungud nga kilala na ang tanan nga tawo. ²⁵ Wara run ti kinahanglan nga may magsugid pa kana parte sa tawo tungud hay tana mismo nakamaan gid kon ano ang sa sulud kang andang tagipusoon.

3

Si Jesus kag si Nicodemo

¹ Kar-on, may sangka tawo rugto kato nga ginahingaranan kay Nicodemo. Dya tana katapo kung grupo kung mga Fariseo, kag isara man sa mga nagapangulo sa mga Judio. ² Sangka gabii kato, nag-agto tana kay Jesus kag nagkuon, "Maestro, nakamaan kami nga ikaw manunudlo nga ginpadara kung Dios, tungud nga wara ti bisan sin-o ang sarang makahimo kung mga makatiringala nga mga butang nga imo ginapanghimo luwas lang kon rugyan kana ang Dios."

³ Nagsabat si Jesus, "Sugidan ko ikaw: ang sangka tawo makaagum lang kung paghari kana kung Dios kon tana matawo liwan."

⁴ Nagkuon si Nicodemo kana, "Paano bay matawo liwan ang sangka tawo kon mal-am run

tana? Makabalik pa tana haw sa busong kang anang nanay kag ibataun liwan?”

⁵ Nagsabat si Jesus kana, “Sugidan ko ikaw: ang sangka tawo makaagum lang kang paghari kana kang Dios kon tana matawo paagi sa tubig kag sa gahum kang Balaan nga Ispirito.

⁶ Ang ginabata paagi sa tawo may tawhanun nga kabuhi, kag ang ginabata paagi sa gahum kang Balaan nga Ispirito may ispiritohanun nga kabuhi. ⁷ Indi ikaw magkatingala sa akun ginkuon nga ‘kamo kinahanglan nga matawo liwan.’ ⁸ Pareho bala kang hangin, nagahuyup dya sa bisan diin na gusto maghuyup. Mabatian mo ang huni na kadya, pero wara mo mami-i kon sa diin dya maghalin ukon sa diin naga-paagto. Amo man karia ang nagakatabo sa tawo nga natawo paagi sa gahum kang Balaan nga Ispirito.”

⁹ Namangkot si Nicodemo, “Paano ria matabo bay?”

¹⁰ Nagkuon si Jesus kana, “Sangka manunudlo ikaw kang mga Israelenhun, pero andut nga wara ikaw makahangup kang mga butang nga dya? ¹¹ Sugidan ko ikaw: nagahambal kami parte sa mga butang nga amun naman-an, kag kon ano ang amun nakita amo dya ang amun ginasugid, pero bisan amo pa karia wara kamo sa gihapon nagapati kang amun ginasugid.

¹² Ginasugidan ko kamo kang nahanungud sa mga butang nga rugya sa kalibutan pero wara kamo nagapati, paano pa kamo bay makapati kon isugidan ko kamo kang mga butang nga

langitnun? ¹³ Wara ti bisan sin-o nga nakasaka sa langit luwas lang sa Anak kang Tawo nga nanaog halin sa langit. ¹⁴ Pareho nga ginbayaw ni Moises ang saway nga sawa rugto sa kayanakan kato anay, ang Anak kang Tawo kinahanglan man nga bayawun ¹⁵ agud to nga ang bisan sin-o nga nagatoo kana makaagum kang kabuhi nga wara ti katapusan.

¹⁶ “Tungud nga ginhigugma gid ka mayad kang Dios ang katawhan sa kalibutan, gani nga ginpadara na ang anang bugtong nga Anak agud to nga ang bisan sin-o nga magatoo kana indi pagsilotan kang kamatayun kundi nga makaagum kang kabuhi nga wara ti katapusan. ¹⁷ Hay ang Dios wara magpadara kang ana nga Anak sa kalibutan para husgaran nga silotan ang mga katawhan kundi nga paagi sa anang Anak luwasun na ang mga katawhan sa kalibutan. ¹⁸ Ang bisan sin-o nga nagatoo sa Anak kang Dios indi run paghusgaran nga silotan. Pero ang bisan sin-o nga wara nagatoo nahusgaran run nga silotan tungud nga wara tana nagatoo sa bugtong nga Anak kang Dios. ¹⁹ Amo dyaay ang rason nga pagasilotan sanda: nag-abot ang kasanag rugya sa kalibutan, pero mas naluyagan pa kang mga katawhan ang kadulum sangsa kasanag tungud nga malaot ang andang mga ginahimo. ²⁰ Ang bisan sin-o nga nagahimo kang malaot nagakaugut sa kasanag, kag nagalikaw dya sa kasanag tungud sa anang kahadluk nga makita ang mga malaot nga anang ginapanghimo. ²¹ Pero ang bisan sin-o tana nga nagahimo kang suno sa kamatuoran wara

nagapangalag-ag magparapit sa kasanag agud to nga makita ka athag nga ang mayad na nga ginabuhat nahimo na suno gid sa naluyagan kang Dios.”

Si Jesus kag si Juan nga Manugbawtiso

²² Pagkatapos kang mga hitabo nga to, si Jesus kag ang anang mga disipulo nag-agto sa probinsya kang Judea. Mga pira ka semana nga nagpabilin tana rugto imaw nanda kag nagpangbawtiso kang mga tawo. ²³ Si Juan tana, nagapangbawtiso man rugto sa may Enon nga marapit sa Salim tungud hay duro ang tubig rugto. Nagasurunod-sunod nga nagaaragto ang mga tawo kana agud to nga magpabawtiso. ²⁴ Sa amo dya nga mga tinion wara pa mapriso si Juan. ²⁵ Kar-on, ang iba nga mga disipulo ni Juan nagpakigbais sa sangka Judio nahanungud sa pagsurondan sa andang relihiyon parte sa paghugas. ²⁶ Ang mga disipulo ni Juan nag-agto kana kag nagkuon, “Maestro, may tawo anay kabay rugto sa pihak kang Jordan nga ginhambal mo pa gani kanamun ang parte kana? Nagapangbawtiso bala tana kadya, kag haros ang tanan nga tawo nagaaragto kana!”

²⁷ Nagsabat si Juan, “Pabay-i lang ninyo tana. Wara ti bisan sin-o nga makaangkun kang bisan ano nga butang kon indi dya pag-itugro kang Dios kana. ²⁸ Kamo mismo makapamatuod nga naghambal ako nga bukun ti ako ang Cristo. Ginsugo lang ako kung Dios nga mag-abot una para magpamaan nga tana magaabot. ²⁹ Pareho bala kon may kasal. Ang nobya para lang sa

nobyo. Ang amigo kang nobyo rugyan lang nga nagatindug kag nagpamati, kag nagakasadya tana kon mabatian na nga maghambal ang nobyo. Amo man karia nga kasadya ang akun nabatyagan; tuman gid ang akun kasadya hay makita ko ang mga tawo nagaparapit kay Jesus. ³⁰ Kinahanglan nga mas makilala tana nga labing importante, kag ako tana dapat nga malipatan run.”

Tana nga halin sa Langit

³¹ Tana nga halin sa langit amo ang gamhanan sa tanan. Kag ang sa kalibutan halin kalibutanun, kag ang anang mga ginapanghambal parte lang sa mga butang nga rugya sa kalibutan. Gani nga ang naghalin sa langit mas labaw sa tanan. ³² Nagapamatuod tana parte sa mga butang nga ana nakita kag nabatian, pero wara ti may nagapati sa anang ginpanghambal. ³³ Ang nagapati sa anang mga ginakuon nagapamatuod nga ang mga ginapanghambal kang Dios matuod gid. ³⁴ Hay tana nga ginpadara kang Dios nagahambal kon ano ang ginahambal kang Dios, tungud nga gintugro kang Dios kana ang Balaan nga Ispirito kang bug-os. ³⁵ Ginahigugma kang Amay ang anang Anak, kag ana nga gintugyan sa Anak ang tanan nga butang. ³⁶ Ang bisan sin-o nga nagatoo sa Anak makaangkun kang kabuhi nga wara ti katapusan. Pero ang wara tana nagatuman sa Anak indi makaangkun kang kabuhi nga wara ti katapusan, kundi nga nagapabilin kana ang kaugut kang Dios.

4*Si Jesus kag ang Bayi nga taga-Samaria*

¹ Kar-on, nabatian kang mga Fariseo nga mas raku ang nadara ni Jesus nga mangin anang disipulo kag ginabawtisohan sangsa kay Juan, ² bisan pa nga sa pagkamatuod karia, bukun tana si Jesus gid ang nagapangbawtiso kundi ang anang mga disipulo. ³ Kang naman-an dya ni Jesus, naghelin tana sa Judea kag nagbalik liwan sa Galilea.

⁴ Sa pag-agto na sa Galilea kinahanglan gid nga mag-agì tana sa probinsya kang Samaria. ⁵ Kang nagaagi run tana sa Samaria, nag-abot tana sa sangka banwa nga ginatawag Sicar. Ang Sicar nga dya marapit sa sangka puna nga lupa nga gintugro kato anay ni Jacob sa anang bata nga si Jose. ⁶ Rugto man sa Sicar ang bubon ni Jacob, kag tungud nga nalapyo gid si Jesus sa ana nga pagpanglakutun, nagpungko tana sa may kilid kang bubon. Mga udto adlaw run kato.

⁷ Burubuhay, may sangka bayi nga Samaritan-hun nga nag-abot para magsag-ub. Nagkuon si Jesus kana, “Pwede mo ako itaw-an kang tubig nga akun mainum?” ⁸ (Ang anang mga disipulo kato nagpanaw sa syudad para magbakal ka pagkaun.)

⁹ Nagsabat ang bayi, “Judio kabay ikaw kag ako takun bayi nga Samaritan-hun, andut haw nga nagapangayo ikaw kanakun kang tubig para imnun?” (Ginkuon na dya tungud nga ang mga Judio wara nagapakig-impon sa mga Samaritan-hun.)

¹⁰ Nagkuon si Jesus kana, “Kon naman-an mo lang raad kon ano ang ginatugro kang Dios nga wara ti bayad kag kon sin-o ang nagapangayo kanimo kang tubig, ikaw pa raad ang magapan-gayo kana kag pagataw-an na ikaw kang tubig nga nagatugro kang kabuhi.”

¹¹ Nagkuon ang bayi, “Sir, ano bay pagbuul mo ka tubig hay wara ikaw ti timba kag dalum pa ang bubon? Sa diin bay ikaw mabuul kang tubig nga dya nga nagatugro kang kabuhi? ¹² Labaw pa bala ikaw sangsa atun ulang nga si Jacob nga amo ang nagtugro kanamun kang bubon nga dya? Tana mismo kag anang mga kabataan rugya nagsag-ub kag andang gin-inum. Rugya man sanda nagbuul kang tubig para sa andang mga kasapatan.”

¹³ Nagsabat si Jesus, “Ang bisan sin-o nga magainum kang tubig nga dya pagauhawun liwan, ¹⁴ pero ang bisan sin-o tana nga magainum kang tubig nga akun igatugro kana, indi run gid pag-ohawun tungud nga ang tubig nga akun igatugro kana mangin pareho kag tubodan sa anang kabuhi nga magatugro kag kabuhi nga wara ti katapusan.”

¹⁵ Nagkuon ang bayi kay Jesus, “Sir, tugroi man ay ako kag tubig nga imo ginatumud nga dya, agud to nga indi run gid ako pag-ohawun liwan, kag indi run man ako magsagad balik rugya sa pagsag-ub.”

¹⁶ Nagkuon si Jesus kana, “Panaw kag itawgun ang imo bana, kag magbalik dayon rugya.”

¹⁷ Nagsabat ang bayi, “Wara takun ti bana!”

Nagkuon si Jesus kana, “Husto ikaw sa paghambal mo nga wara ikaw ti bana. ¹⁸ Hay ang matuod karia, may lima anay ikaw ka bana. Kag ang laki nga imo ginaimaw kadya bukun man ti imo bana. Matuod gid man ang imo ginkuon.”

¹⁹ Nagkuon ruman ang bayi, “Sir; sa banta ko sangka propeta ikaw! ²⁰ Ang amun mga kaulangan rugya anay sa bukid nga dya nagsimba sa Dios. Pero inyo tana nga mga Judio, nagakuon kamo nga sa Jerusalem dapat magsimba sa Dios ang mga tawo.”

²¹ Dayon nagkuon si Jesus sa bayi, “Magpati ikaw sa akun igakuon, Inday: magaabot ang tion nga indi sa bukid nga dya ukon sa syudad kang Jerusalem kamo magasimba sa Dios nga Amay. ²² Kamo nga mga Samaritanhun naga simba pero wara ninyo makilala kon sin-o ang inyo ginásimba. Kami tamun nga mga Judio nakakilala kon sin-o ang amun ginasimba, hay sa mga Judio maghalin ang kaluwasan. ²³ Magaabot ang tion, kag nag-abot run kadya, nga ang mga matuod nga manugsimba sa Dios nga Amay magasimba kana sa ispirito kag sa kamatuoran. Amo dya nga sahi kang pagsimba ang naluyagan kang Amay. ²⁴ Ang Dios, Ispirito gani ang mga naga simba kana kinahanglan magsimba kana sa ispirito kag sa kamatuoran.”

²⁵ Nagkuon ang bayi, “Nakamaan ako nga magaabot ang Mesias nga ginatawag Cristo. Kon mag-abot tana, isugid na kanatun ang tanan nga mga butang.”

²⁶ Nagsabat si Jesus, “Ako ria; ako nga nagapakig-istorya kanimo kadya.”

²⁷ Sa amo man to nga mga tinion, nag-abot ang mga disipulo ni Jesus. Natingala sanda kang makita nanda tana nga nagapakigsugidanun sa sangka bayi. Pero wara gid ti bisan isara kananda nga namangkot nga, “Ano haw ang imo kinahanglan?” ukon, “Andut haw nga nagapakig-istorya ikaw sa bayi nga dya?”

²⁸ Dayon, ang bayi tana, ginbilin na ang anang tibud kag nagbalik sa banwa kag nagkuon sa mga tawo rugto nga, ²⁹ “Dali bala kamo, sulnga ninyo ang tawo nga nagsugid kanakun kang tanan ko nga mga ginhimo! Tana run ayhan ang Cristo?” ³⁰ Amo to kag naggurowa ang mga tawo sa banwa kag nag-agto kay Jesus.

³¹ Sa pihak tana nga bahin, ginahambalan kang mga disipulo si Jesus nga magkaun. Kuon nanda, “Sige, Maestro, kaun run.”

³² Pero nagkuon si Jesus kananda, “May pagkaun ako nga wara gid ninyo maman-i.”

³³ Amo to kag nagpamangkotanay ang mga disipulo. Kuon nanda, “May nagdara haw kang pagkaun para kana?”

³⁴ Si Jesus nagkuon kananda, “Ang ginatumud ko nga akun pagkaun amo ang akun pagtuman sa kabubut-un kang nagpadara kanakun, kag ang pagtapos kang hirikoton nga anang gintugyan kanakun. ³⁵ Indi bala may ginahambal kamo nga, ‘Apat run lang ka bulan kag tag-arani run.’ Pero amo dyaay ang ikuon ko kaninyo: turuka bala ninyo ang kaumahan. Aranyun

run ang mga paray. * ³⁶ Bisan gani karon, ang inyong halimbawa pareho kang mga mangarani nga nagabaton run kang andang suhol kag nagatipon kang patubas nga nagatugro kang kabuhi nga wara ti katapusan. Amo gani nga ang manugpanggas kag ang manug-ani pareho nga magakalipay. ³⁷ Gani nga matuod gid man ang hurubatun nga nagakuon, ‘Lain ang nagtanum, lain man ang nagaani.’ ³⁸ Kamo pareho kang mga manug-ani nga akun ginsugo nga anihun ang bunga kang tanum nga bukun ti kamo ang nagpangabudlay. Lain nga tawo ang nagpangabudlay, pero kamo ang nagpulos kang bunga kang andang ginpangabudlayan.”

³⁹ Duro nga mga Samaritanhun sa amo to nga banwa ang nagtoo kay Jesus tungud sa ginhambal kang bayi parte kana nga kuon na, “Ginsugid na kanakun ang tanan ko nga mga hinimoan.” ⁴⁰ Amo to nga kang mag-agto ang mga Samaritanhun kay Jesus, ginpangabay nanda tana nga magtiner anay kananda, kag nagtiner si Jesus kananda kang darwa ka adlaw. ⁴¹ Kag tungud kang anang mga ginpanudlo, duro pa gid nga mga Samaritanhun ang nagtoo kana. ⁴² Nagkuon sanda kadya sa bayi, “Kar-on nagtoo kami kana indi tungud kang imong ginhambal kanamun kundi tungud nga kami gid mismo ang nakabati kana. Kag naman-an run namun nga tana amo gid ang Manluluwas kang mga katawhan sa kalibutan.”

---

* ^{4:35} 4:35 Ginpaanggid ni Jesus sa uma nga aranihun sa mga tawo nga nagapaagto kana.

Gin-ayad ni Jesus ang Bata kang sangka Opisyal

43 Pagkatapos kang darwa ka adlaw nga tiner ni Jesus rugto sa Samaria, nagpanaw tana paagto sa Galilea. **44** Tana mismo naghambal nga ang sangka propeta wara ginakilala bilang propeta sa anang kaugalingun nga banwa. **45** Kang pag-abot na sa Galilea, gin-abi-abi tana kang mga tawo rugto, tungud nga ang dya nga mga tawo nag-agto man sa Jerusalem katong Pista kang Paglampawas kauna kag nakita nanda ang tanan nga mga ginpanghimo ni Jesus rugto.

46 Kar-on, nag-agto ruman si Jesus sa Cana sa probinsya kang Galilea, nga sa diin ang tubig ginhimo na nga bino. Kag rugya kadya may sangka opisyal nga ang anang bata nga laki nagamasakit rugto sa Capernaum. **47** Kang pagkabati kang opisyal nga dya nga si Jesus nag-abot sa Galilea halin sa Judea, nag-agto tana kay Jesus kag ginpangabay na dya nga mag-agto sa Capernaum agud ayadun ang anang bata nga laki hay sa amo to nga mga tinion tagumatayun run dya.

48 Nagkuon si Jesus kana, “Indi gid kamo tinyo haw magtoo kon indi kamo makakita kang mga katingalahan nga nagakaratabo kag mga milagro?”

49 Nagkuon ang opisyal, “Ginoo, tawas anay kanakun rugto samtang buhi pa ang akun bata.” **50** Nagsabat si Jesus, “Uli run to, ang imo nga bata maayad.”

Nagpati ang tawo sa ginkuon ni Jesus kag nagpanaw tana. ⁵¹ Samtang sa dalanun pa lang tana, ginsug-alaw run tana kang anang mga surugoon kag ginkun-an nga magaayad ang anang bata. ⁵² Ginpamangkot na sanda kon ano oras nag-umpisa nga mag-ayad ang anang bata, kag nagkuon ang mga surugoon kana, "Kahapon mga ala una ti hapon nadura ang anang hilanat." ⁵³ Kag nadumdu man kang opisyal nga amo gid to nga oras nagkuon si Jesus nga ang anang bata magaayad. Gani tana kag ang bug-os na nga panimalay nagtoo kay Jesus. ⁵⁴ Amo dya ang ikarwa nga milagro nga ginhimo ni Jesus sa Galilea kag nagbalik tana rugto halin sa Judea.

5

Gin-ayad ni Jesus ang Tawo nga Paralitiko

¹ Pagkatapos kang mga hitabo nga to, nagtukad si Jesus sa Jerusalem para sa Pista kag mga Judio. ² Kar-on, rugto sa Jerusalem, sa Pwertahan kag mga Karnero, may tubig nga pararigosan nga ginatawag sa hambal nga Hebreo nga Betedsa. * Dya nga pararigosan napalibutan kag lima ka parasirongan. ³ Sa mga parasirongan nga dya raku gid nga mga masakitun ang nagabaratang - mga bulag, mga piang kag mga paralitiko. [Nagahulat sanda nga maghulag ang tubig ⁴ hay kon kaisa kuno may anghel kag Ginoo nga nagapanaog kag ginatandug na ang

---

* ^{5:2} 5:2 sa iba nga mga sinulat; Betsata ukon Betsaida

tubig. Ang una nga makalusong sa tubig pagkatapos nga labugayun dya kang anghel nagaayad kuno bisan ano man ang anang balatian.] ⁵ Kar-on, may sangka tawo rugto kato nga katloan run kag walo ka tuig nga nagamasakit. ⁶ Kang nakita tana ni Jesus nga nagabatang rugto kag naman-an na nga buhay run tana rugto, nagkuon si Jesus kana, “Gusto mo bala nga mag-ayad sa imong masakit?” ⁷ Nagsabat ang tawo, “Sir, wara bay ti may magabutang kanakun sa tubig pagkatapos nga matandug dya? Nagatinguha pa lang gani ako sa pagpanao, ginaunahan run ako kung iba.” ⁸ Dayon nagkuon si Jesus kana, “Bangon, dar-a ang imong banig kag magpanaw.” ⁹ Lagilagi kato nag-ayad ang tawo. Gindara na ang anang banig kag nagpanaw.

Natabo dya sa Adlaw nga Inugpahuway. ¹⁰ Gani ang mga pangulo kang mga Judio nagkuon sa tawo nga naayad, “Adlaw kabay kadya nga Inugpahuway? Gani supak sa Kasugoan nga magdara ikaw kang imong banig.”

¹¹ Nagsabat tana kananda, “Ang tawo nga nag-ayad kanakun amo ang nagkuon nga dar-un ko ang akun banig kag magpanaw.”

¹² Gani nagpamangkot sanda kana, “Sin-o to nga tawo ang nagkuon kanimo nga himoon mo ria?”

¹³ Pero ang tawo nga gin-ayad nga dya wara nakamaan kon sin-o ang nag-ayad kana, tungud nga wara na run makita si Jesus sa kadurohon kung mga tawo rugto.

¹⁴ Kang urihi run kato nakita ni Jesus sa templo ang tawo nga anang gin-ayad, kag nagkuon tana

sa tawo, "Ti, mayad run ikaw kadya. Gani indi run ikaw magpakasala hay basi mas malain pa gid ang matabo kanimo." ¹⁵ Dayon nagpanaw ang tawo kag nagsugid sa mga pangulo kang mga Judio nga si Jesus amo ang nag-ayad kana. ¹⁶ Kag tungud nga nagapanghimo si Jesus kadyang mga butang sa Adlaw nga Inugpahuway, amo to nga ginhingabot tana kang mga pangulo kang mga Judio. ¹⁷ Pero nagkuon si Jesus kananda, "Ang akun Amay nagapadayon sa anang hirikoton hasta tulad, gani ako kinahanglan man nga magpadayon sa akun hirikoton." ¹⁸ Tungud sa ginhambal nga dya nga Jesus, nagdugang pa gid ang pagtinguha kang mga pangulo kang mga Judio nga patyun tana tungud nga para kananda wara na lang ginlapas ang kasugoan nahanungud sa Adlaw nga Inugpahuway, kundi nga ginatawag na pa ang Dios nga anang kaugalingun nga Amay, nga kon sayudon nagapakigtupung tana sa Dios.

Ang Awtoridad kang Anak kang Dios

¹⁹ Amo to kag nagsabat si Jesus sa mga pangulo kang mga Judio, "Sugidan ko kamo, ang Anak wara gid ti may mahimo kon sa ana kaugalingun lang. Kon ano ang makita kang Anak nga ginahimo kag Amay amo man ang anang ginahimo. Gani ang ginahimo kag Amay amo man ang ginahimo kag Anak. ²⁰ Tungud nga ang Amay nagahigugma gid sa Anak, kag ginapakita na sa Anak ang tanan na nga ginahimo. Sobra pa gid gani sa mga butang nga dya ang ana nga igapakita sa Anak agud to nga

matingala kamo ²¹ Kon ang Amay nagabanhaw kang patay kag ginataw-an na sanda kadya kang kabuhi, ang Anak nagatugro man kang kabuhi sa bisan sin-o nga luyag na tugroan. ²² Luwas pa dyan karia, ang Amay wara nagahusgar sa bisan kay sin-o, kundi nga gintugyan na sa Anak ang bug-os nga awtoridad sa paghusgar, ²³ agud to nga padungan man ang Anak kang tanan nga mga tawo pareho kag pagpadungug nanda sa Amay. Ang bisan sin-o nga wara nagapadungug sa Anak, wara man nagapadungug sa Amay nga nagpadara kana. ²⁴ Sugidan ko kamo: Ang bisan sin-o nga nagatuman sa akun nga ginakuon kag nagatoo sa Dios nga amo ang nagpadara kanakun rugya, makaangkun tana kag kabuhi nga wara ti katapanan. Indi run tana paghukman, tungud nga wara run tana nagapaagto sa kamatayun kundi sa kabuhi nga wara ti katapanan. ²⁵ Sugidan ko pa gid kamo: magaabot ang tion, kag sa pagkamatuod nag-abot run gani dya, nga ang mga tawo nga patay makabati kag limug kag Anak kag Dios kag ang bisan sin-o nga nagatuman makaagum kag kabuhi nga wara ti katapanan. ²⁶ Ang Amay amo ang nagatugro kag kabuhi, kag ang Anak gintugroan na man kag gahum sa pagtugro kag kabuhi. ²⁷ Ang Anak gintugroan na man kag awtoridad sa paghusgar tungud nga tana ang Anak kag Tawo. ²⁸ Indi kamo matingala sa mga butang nga ria, hay magaabot ang tion nga ang tanan nga mga patay sa andang rulubngan makabati kag anang limug ²⁹ kag magabarangon sanda kadya. Ang mga nakahimo kag mayad mabanhaw kag

magakabuhi, pero ang to tana nga nakahimo kang malain mabanhaw man para silotan."

Ang Pagpamatuod nahanungud kay Jesus

³⁰ Nagpadayon pa gid sa paghambal si Jesus, "Kon sa akun kaugalingun lang tana, wara ako ti sarang mahimo. Ang akun nga paghukum suno gid lang sa ginakuon kanakun kang akun Amay, gani nga akun nga paghukum matarung, tungud nga bukun ang akun kaugalingun nga luyag ang akun ginahimo kundi ang luyag kang akun Amay nga nagpadara kanakun. ³¹ Kon ako magsugid ako nahanungud sa akun kaugalingun, ang akun ginasugid indi mabaton nga matuod. ³² Pero may dyan nga nagasugid nahanungud kanakun kag naman-an ko nga ang anang ginakuon parte kanakun matuod. ³³ Nagsugo kamo kung mga tawo para magpamangkot kay Juan nahanungud kanakun. Kag ginsugid ni Juan kon ano ang matuod. ³⁴ Pero bukun ti kuon nga kinahanglan ko ang pagpamatuod kang tawo nahanungud kanakun, kundi nga ginkuon ko lang dya agud to nga basi pa lang nga maluwas man kamo. ³⁵ Dya si Juan daw kaangay kung sulo nga nagasiga kag nagaiwag, kag sa mabugu nga tinion nagkalipay kamo sa kasanag nga anang gintao sa inyo nga panghuna-huna.

³⁶ "Pero may nagasugid pa gid nahanungud kanakun nga labi pa sa ginasugid ni Juan. Amo dyaay: ang akun mga ginapanghimo nga gintugyan kanakun kang Amay nga akun taposon ang nagapamatuod nga ako ginpadara kang akun Amay. ³⁷ Kag ang Amay mismo nga amo

ang nagpadara kanakun rugya nagapamatuod man nahanungud kanakun. Pero wara kamo makabati kang anang limug ukon nakakita kon ano ang anang itsura. ³⁸ Kag wara man nagapabilin ang anang mga Pulong sa inyo mga tagipusoon tungud nga wara kamo nagapati kanakun nga anang ginpadera. ³⁹ Ginaton-an gid ninyo kamayad ang Kasulatan hay nagpinsar kamo nga paagi kadya makaangkun kamo kang kabuhi nga wara ti katapusan. Ang Kasulatan nga dya mismo ang nagapamatuod nahanungud kanakun, ⁴⁰ pero indi kamo gusto magparapit kanakun agud to nga makaangkun kamo kang kabuhi nga wara ti katapusan.”

⁴¹ Nagpadayon pa gid si Jesus sa paghambal nga nagakuon, “Wara takun nagatinguhua nga dayawun ako kang mga tawo. ⁴² Pero nakilala ko gid kamo. Naman-an ko nga sa inyo tagipusoon wara gid ti paghigugma sa Dios. ⁴³ Nag-abot ako rugya sa kalibutan nga may awtoridad nga naghalin sa akun Amay, pero indi ninyo ako pagbatonon. Pero kon may tawo gani nga mag-abot nga sa ana lang kaugalingun nga awtoridad, ginabaton man ninyo tana. ⁴⁴ Paano bay kamo makatoo kanakun, hay ang inyo tana nga gina-pangita amo nga dayawun kamo kang inyo nga isigka-tawo, kag wara kamo nagatinguhua nga ang Dios amo ang magdayaw kaninyo?

⁴⁵ “Indi kamo magpaminsar nga ako ang mag-aakusar kaninyo sa akun Amay. Si Moises tana nga amo ang inyo ginasarigan, amo ang mag-aakusar kaninyo sa akun Amay. ⁴⁶ Kon matuod

nga nagapati kamo kay Moises, magapati man kamo kanakun hay nagsulat tana nahanungud kanakun. ⁴⁷ Pero tungud gani nga wara kamo nagapati sa anang ginkuon sa anang mga sinulat, ano pa bay karia ang pagpati ninyo sa akun ginakuon?"

6

Si Jesus Nagpakaun kang Lima ka Libo ka mga Tawo
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

¹ Pagkaligad kang mga inadlaw, nagtabok si Jesus sa pihak nga bahin kang Linaw kang Galilea. Dya ginatawag man nga Linaw kang Tiberias. ² Kag duro gid nga mga tawo ang nagsurunod kana tungud kang makatiringala nga mga milagro nga andang nakita nga ginhimo ni Jesus sa anang pagpang-ayad kang mga masakitun. ³ Dayon nagtukad si Jesus sa sangka bakulod kag nagpungko tana rugto imaw kang anang mga disipulo. ⁴ Dali run lang kag Pista kang Paglampawas.

⁵ Nagpanghulung-hulung si Jesus kag nakita na nga duro gid nga mga tawo ang nagaarabot paagto kana. Amo to kag namangkot tana kay Felipe, "Sa diin bay kita makabakal kag pagkaun agud makakaun ang mga tawo nga dya?" ⁶ Ginpamangkot na dya agud to nga tirawan si Felipe kon ano abi ang isabat na kadya, hay si Jesus tana nakamaan run kon ano ang anang himoon. ⁷ Nagsabat si Felipe, "Abu! Sa kadurohon kag mga tawo nga dya,

bisan taw-an sanda kadya kang gamay lang nga pagkaun, ang 200 ka kwarta nga pilak kulang pa nga ibakal kang andang pagkaun.” ⁸ Ang isara tana sa mga disipulo ni Jesus nga si Andres nga bugto ni Simon Pedro nagkuon, ⁹ “May gamay nga bata nga laki rugya nga may dara nga lima ka bilog nga tinapay kag darwa ka bilog nga isda. Pero sang-anong gid ria sa kadurohon kang mga tawo man?” ¹⁰ Pero nagkuon si Jesus sa anang mga disipulo, “Abi, papungkhoa ninyo ang mga tawo nga ria.” Kag tungud nga hilamonon rugto kato nga lugar, gani nga nagpurungko man ang mga tawo. Mga lima ka libo ang mga laki rugto. ¹¹ Amo to kag ginbuul ni Jesus ang tinapay, kag pagkatapos nga magpasalamat tana sa Dios, ginpanagttag dya sa mga tawo nga nagapurungko rugto. Amo man kadya ang ginhimo na sa isda. Ang tanan nakapagusto ka kaun. ¹² Kag kang nabusog run ang mga tawo, nagkuon si Jesus sa anang mga disipulo, “Abi, tipona ninyo ang mga nabilin agud to nga wara ti may mausik.” ¹³ Gani nga gintipon man nanda dya kag napulo'g darwa ka alat ang nabuta kang andang natipon nga halin sa 5 ka tinapay nga ginkaun kang mga tawo.

¹⁴ Kang makita kang mga tawo ang katin-galahan nga natabo nga dya, nagkuon sanda, “Amo run gid dya ang Propeta nga manug-abot sa kalibutan!” ¹⁵ Nasat-uman ni Jesus nga tuyo nanda nga ibul-un tana kang pirit agud himoon nga hari. Gani ang ginhimo na, naghelin tana liwan kag nagtukad sa bakulod nga nagaisarahanun lang.

Nagpanaw Si Jesus sa Ibabaw kang Dagat

¹⁶ Kang sirum run, ang anang mga disipulo nagdulhog paagto sa linaw ¹⁷ kag nagsakay sa sangka baruto kag nagtabok pa-Capernaum. Gabii run kato kag si Jesus wara pa gihapon makaimaw kananda. ¹⁸ Samtang nagatabok sanda, nagdulus ang hangin kag nagdaragkul ang balud. ¹⁹ Pagkaantad nanda ka mga lima ukon anum ka kilometro, nakita nanda si Jesus nga nagapanaw sa tubig nga nagapaagto sa andang baruto, kag kinulbaan gid sanda kamayad. ²⁰ Pero nagkuon si Jesus kananda, “Ako dya; indi kamo magkahadluk.” ²¹ Malipayun sanda nga nagpasakay kana sa baruto, kag lagi-lagi kato nag-abot sanda sa andang aragtonan.

Ginsagap si Jesus kang mga Tawo

²² Kang masunod nga adlaw kato, ang mga tawo rugto man gihapon sa tabok kang linaw. Natalupangdan nanda nga sangka baruto lang ang rugto kato, kag naman-an man nanda nga si Jesus wara magsakay rugto imaw kang anang mga disipulo, kundi nga sandahanun lang tana ang naghalin. ²³ May mga baruto man nga naghalin sa Tiberias nga nagdungka marapit sa lugar nga sa diin ginpakaun kang tinapay ang mga tawo pagkatapos nga mapasalamatan dya kag Ginoo. ²⁴ Gani kang naman-an kang mga tawo nga dya nga si Jesus kag ang anang mga disipulo wara run rugto, nagsarakay sanda sa mga baruto kag mag-agto sa Capernaum para sagapun si Jesus.

Si Jesus amo ang Pagkaun nga Nagatugro kang Kabuhi

²⁵ Kang makita kang mga tawo si Jesus rugto sa tabok kang linaw, nagkuon sanda kana, “Maestro, kasan-o pa ikaw nag-abot rugya?” ²⁶ Nagsabat si Jesus, “Sugidan ko kamo: ginasagap ninyo ako indi tungud kang makatiringala nga buhat nga inyo nakita, kundi tungud nga ginpakaun ko kamo kang tinapay kag nabusog. ²⁷ Indi kamo magpangabudlay para sa pagkaun nga nagakapan-us. Magpangabudlay kamo para sa pagkaun nga wara nagakapan-us kag nagatugro kang kabuhi nga wara ti katapus-an. Amo dya nga pagkaun ang igatugro kaninyo kang Anak kang Tawo, tungud nga gintugroan tana kang Dios nga Amay kang awtoridad sa paghimo kadya.”

²⁸ Dayon namangkot sanda kana, “Ano bay ang amun himoon para nga masunod namun ang ginapahimo kang Dios?” ²⁹ Nagsabat si Jesus, “Amo dyaay ang luyag kang Dios nga inyo himoon: magtoo kamo sa ana nga ginpadara rugya.”

³⁰ Nagkuon ruman ang mga tawo kana, “Ano bay nga katingalahan nga buhat ang imo nga igapakita kanamun agud to nga magtoo kami kanimo? Ano bay ang imo himoon? ³¹ Ang atun mga kaulangan kato anay nagkaun kang mana kang sanda nagapanglakutun sa may kayanakan. Amo man dya ang nasulat sa Kasulatan nga, ‘Gintaw-an na sanda kang pagkaun nga naghalin sa langit.’ ”

³² Nagkuon si Jesus kananda, “Sugidan ko kamo kang matuod: bukun ti si Moises ang nagtao kaninyo kag pagkaun nga naghalin sa langit. Ang akun tana Amay amo ang nagatao kaninyo kag matuod nga pagkaun nga naghalin sa langit. ³³ Tungud nga ang pagkaun nga ginatao kang Dios wara ti iba kundi ang nagpanao rugya halin sa langit, kag nagatugro kag kabuhi nga wara ti katapusan sa mga katawhan sa kalibutan.”

³⁴ Amo to kag nagkuon ang mga tawo kana, “Sir, taw-i man ay kami pirme kag pagkaun nga dya.”

³⁵ Nagsabat si Jesus kananda, “Ako amo ang pagkaun nga nagatugro kag kabuhi. Ang bisan sin-o nga nagaparapit kanakun indi run gid paggutumun, kag ang bisan sin-o nga nagatoo kanakun indi run gid pag-uhawun. ³⁶ Pero pareho kag ginkuon ko kaninyo kato anay, bisan nakita run ninyo ako pero wara kamo sa gihapon nagatoo kanakun. ³⁷ Ang tanan nga tawo nga ginatugyan kanakun kag akun Amay magaparapit kanakun, kag indi gid nakun pagsikwayun ang bisan sin-o nga nagaparapit kanakun. ³⁸ Tungud nga wara ako nanaog rugya halin sa langit para tumanun ang akun kaugalingun lang nga kabubut-un, kundi agud nga himoon ang kabubut-un kag akun Amay nga amo ang nagpadara kanakun. ³⁹ Kag ang kabubut-un kag akun Amay nga nagpadara kanakun amo dyaay: nga indi ko pagpabay-an nga madura ang bisan isara nga anang gintugyan kanakun, kundi nga pagabanhawun ko sanda

tanan sa urihi nga adlaw. ⁴⁰ Tungud nga ang kabubut-un kang akun Amay amo nga ang bisan sin-o nga nagkilala sa Anak kag nagatoo kana makaangkun kang kabuhi nga wara ti katapusan, kag pagabanhawun ko sanda sa urihi nga adlaw."

⁴¹ Kar-on, ang mga Judio nag-umpisa ka kirimodon parte kay Jesus tungud sa anang ginkuong nga tana ang pagkaun nga naghelin sa langit. ⁴² Nagkuon sanda nga, "Si Jesus kabay dya nga bata ni Jose? Kilala man bay natun ang tatay kag nanay na kadya? Andut haw nagakuon tana nga sa langit tana naghelin?" ⁴³ Nagsabat si Jesus kananda, "Indi kamo magsagad kirimodon dyan. ⁴⁴ Wara ti bisan sin-o nga makaparapit kanakun luwas lang kon ipaparapitun tana kang akun Amay nga amo ang nagpadara kanakun rugya, kag akun tana banhawun sa urihi nga adlaw. ⁴⁵ Nagkuon kabay ang mga propeta sa andang mga sinulat nga, 'Ang tanan nga tawo pagatudloan kang Dios?' Gani nga ang tanan nga nagapamati sa ginatudlo kang akun Amay kag nagatuon kana magaparapit kanakun. ⁴⁶ Wara ako nagakuon nga may tawo nga nakakita sa Amay. Tungud nga wara ti iba nga nakakita sa Amay magluwas lang kana nga naghelin sa Dios. ⁴⁷ Sugidan ko kamo: ang bisan sin-o nga nagatoo kanakun may kabuhi nga wara ti katapusan. ⁴⁸ Ako amo ang pagkaun nga nagatao kang kabuhi. ⁴⁹ Matuod nga ang inyo mga kaulangan kato anay nagkaun kang mana rugto sa may kayanakan, pero nagkaramatay man sanda sa gihapon. ⁵⁰ Rugya kar-on ang pagkaun

nga halin sa langit; ang sin-o man nga magkaun kang pagkaun nga dya indi tana mapatay.⁵¹ Ako amo ang pagkaun nga nagatugro kang kabuhi; ako naghalin sa langit. Ang bisan sin-o nga magakaun kadya nga pagkaun magakabuhi sa wara ti katapusan. Tungud nga ang pagkaun nga dya amo ang akun lawas mismo nga akun igatao para sa mga katawhan sa kalibutan agud makaangkun sanda kang kabuhi nga wara ti katapusan."

⁵² Amo to kag nagbirinaisay ang mga Judio nga nagakuon, "Paano bay ang pagtugro kang tawo nga dya kanatun kang anang lawas para ikan-un ta?"

⁵³ Nagkuon si Jesus kananda, "Sugidan ko kamo: kon indi ninyo pagkan-un ang lawas kang Anak kang Tawo kag imnun ang anang dugo indi kamo makaangkun kang kabuhi.⁵⁴ Ang bisan sin-o nga magakaun kang akun lawas kag magainum kang akun dugo may kabuhi tana nga wara ti katapusan, kag sa urihi nga adlaw akun sanda nga ibanhawun.⁵⁵ Tungud nga ang akun lawas amo gid ang matuod nga pagkaun kag ang akun dugo amo gid ang matuod nga irimnun.⁵⁶ Ang bisan sin-o nga nagakaun kang akun lawas kag nagainum kang akun dugo nagapabilin ang anang kaangtanan kanakun kag nagapabilin man ang akun kaangtanan kana.⁵⁷ Buhi ang Amay nga nagpadara kanakun, kag tungud kana nagakabuhi ako. Amo man karia ang tawo nga nagakaun kanakun, magakabuhi man tana tungud kanakun.⁵⁸ Amo dya ang pagkaun nga naghalin sa langit. Bukun dya ti

pareho kang pagkaun nga ginkaun kang inyo nga mga kaulangan kato anay nga nagkaramatay man sanda sa gihapon. Ang nagakaun tana kang pagkaun nga dya magakabuhi sa wara ti katapusan.”⁵⁹ Ginhambal dya tanan ni Jesus kang nagapanudlo tana sa sinagoga rugto sa syudad kang Capernaum.

Ang mga Pulong nga Nagatugro kang Kabuhi nga Wara ti Katapusan

⁶⁰ Pagkabati kang anang mga disipulo sa mga ginpanghambal na nga dya, raku kananda ang nagkuon, “Kabudlay man tana intiendihun ang mga ginapanudlo na nga dya man. Sin-o abi bay ang sarang makabatas sa pagpamati kadya?”

⁶¹ Naman-an ni Jesus nga nagakirimodon ang anang mga disipulo tungud sa anang mga ginpanghambal, gani nga nagkuon tana, “Naglain bala ang inyo buut tungud kang akun ginpanghambal nga dya? ⁶² Ano pa gid ayhan ang inyo mabatyagan kon makita ninyo ang Anak kang Tawo nga nagakayab pabalik sa lugar nga anang ginalinan. ⁶³ Ang Balaan nga Ispirito amo ang nagatugro kang kabuhi; ang lawas tana wara ti may mahimo. Ang pulong nga akun ginhambal kaninyo halin sa Ispirito nga nagatugro kang kabuhi. ⁶⁴ Ogaring ang iba kaninyo wara nagapati kanakun.” Ginkuon dya ni Jesus hay naman-an na nga daan kon sin-o ang wara nagatoo kana kag kon sin-o ang magaluib kana. ⁶⁵ Kag nagkuon pa gid tana,

“Amo ria nga nagkuon ako kaninyo nga wara ti may makaparapit kanakun kon indi pag-itugot

kang Amay nga makaparapit tana kanakun.”

⁶⁶ Umpisa kato, duro sa anang mga sumuronod ang nagbiya kag wara run gid magsurunod kana.

⁶⁷ Kag ginpamangkot ni Jesus ang anang napulo'g darwa ka mga disipulo, “Kamo bala gusto man magbiya kanakun?”

⁶⁸ Nagsabat si Simon Pedro, “Ginoo, kay sin-o pa bay kami maagto hay rugyan kanimo ang mga pulong nga nagatugro kang kabuhi nga wara ti katapusan? ⁶⁹ Nagatoo kami kag nakamaan nga ikaw ang Balaan nga ginpadara kang Dios!”

⁷⁰ Dayon nagkuon si Jesus, “Ako kabay ang nagpili kaninyo nga napulo'g darwa? Pero ang isara kaninyo dyan yawa!” ⁷¹ (Ang ginatumud ni Jesus amo si Judas nga bata ni Simon Iscariote. Si Judas nga dya bisan pa nga isara tana sa napulo'g darwa ka mga disipulo, tana amo ang magaluib kay Jesus.)

7

Si Jesus kag ang Anang mga Bugto

¹ Pagkatapos kang mga hitabo nga to, nagpang-agto si Jesus sa mga banwa kang Galilea. Indi tana gusto mag-agto sa Judea hay ang mga pangulo kang mga Judio rugto nagatinguha nga patyun tana. ² Kang nagahinamput run ang Pista kang mga Judio nga ginatawag Pista kang mga Torda, ³ nagkuon kana ang anang mga libayun nga laki, “Panaw bala rugto sa Judea agud to nga makita kang imong mga sumuronod ang mga butang nga imo ginapanghimo. ⁴ Ang tawo

nga nagatinguhha nga mangin bantog, wara na ginatago ang anang ginapanghimo. Hay nagahimo run lang man ikaw kang mga milagro nga dya, ipakilala mo run lang ang imo kaugalingun sa tanan.”⁵ (Tungud hay bisan gani ang anang libayun nga laki wara nagapati kana.)

⁶ Gani nga nagkuon si Jesus kananda, “Inyo tana bisan ano oras pwede kamo ka himo kon ano gusto ninyo himoon, pero akun tana bukun pa dya ang igsakto nga tion nga himoon ko ang akun dapat himoon.⁷ Ang mga tawo sa kalibutan indi makadumut kaninyo, pero ako tana ginadumtan nanda hay ginapahayag ko kananda nga ang andang mga ginapanghimo mga malaot.⁸ Sige, kamo lang to agto sa Pista. Indi takun mag-agto sa Pista nga dya hay wara pa gid mag-abot ang akun tion.”⁹ Pagkahambil kadya ni Jesus, nagpabilin tana sa Galilea.

Nag-agto si Jesus sa Pista

¹⁰ Pero kang malumbos run ang anang mga libayun nga laki paagto sa Pista, nag-agto man si Jesus rugto, pero sa likum lang kag wara tana magpakita sa mga tawo.¹¹ Rugto sa Pista, nagasagap ang mga pangulo kang mga Judio kay Jesus. Nagaparapamangkot sanda kadya kon sa diin tana run.

¹² Raku sa mga tawo ang nagahinuring-huring nahanungud kana. Ang iba nagakuon nga, “Mayad tana nga tawo!” Ang iba tana nagakuon man nga, “Bukun ria ti matuod. Ginapatatalang na lang ang mga tawo!”¹³ Pero wara gid ti may

naghambal ka tampad nahanungud kana, hay nahadluk sanda sa andang mga pangulo.

¹⁴ Kang naglambot run sa tunga-tunga ang paghiwat kang Pista nag-agto si Jesus sa templo kag nagpanudlo. ¹⁵ Ang mga pangulo kang mga Judio natingala gid. Nagkuon sanda kadya nga, "Paano nangin mainaramun ang tawo nga dya man nga wara gani makaeskwela?" ¹⁶ Nagsabat si Jesus kananda, "Ang akun ginapanudlo bukun ti kanakun maghalin kundi sa Dios nga amo ang nagpadara kanakun. ¹⁷ Kon ang sangka tawo gusto nga maghimo kang kabubut-un kang Dios, maman-an na kadya kon ang akun ginapanudlo sa Dios maghalin ukon akun-akun lang. ¹⁸ Ang tawo nga nagapanudlo kang ana-ana lang, gusto lang nga mapadungan ang anang kaugalingun. Pero ang tawo tana nga gusto nga mapadungan ang nagpadara kana, dya nga tawo nagahambal kang matuod gid kag bukun ti butigun. ¹⁹ Indi bala nga gintugro ni Moises kaninyo ang Kasugoan? Pero wara ti bisan isara kaninyo nga nagatuman kang Kasugoan. Ti, andut haw nga gusto ninyo ako ipatyun?"

²⁰ Nagsabat ang mga tawo, "Nasudlan ikaw kag yawa ay! Sin-o haw ang nagatinguha nga magpatay kanimo?"

²¹ Nagsabat si Jesus kananda, "Naghimo ako kag sangka milagro, kag tanan kamo natingala. ²² Pero pinsara bala ninyo dyaay: gintudloan kamo ni Moises nga isirkomon ninyo ang inyo nga mga bata nga laki. (Pero sa pagkamatuod karia bukun si Moises ang una nga nagtudlo

kang dya nga turumanun, kundi ang inyo mga kaulangan kato anay.) Tungud sa gintudlo nga to ni Moises, ginasirkom ninyo ang inyo mga bata nga laki bisan sa Adlaw nga Inugpahuway. ²³ Kar-on, kon ang bata ginasirkom ninyo bisan pa sa Adlaw nga Inugpahuway agud nga indi malapas ang Kasugoan ni Moises, andut sa ano nga nagaugut kami kanakun hay gin-ayad ko sa Adlaw nga Inugpahuway ang bug-os nga lawas kang tawo nga masakitun? ²⁴ Indi kamo magsagad husgar suno sa makita ninyo lang, kundi nga maghusgar kami sa matarung nga paagi.”

Si Jesus run ayhan ang Cristo?

²⁵ Sa amo to nga tion, ang iba tana nga mga tawo sa Jerusalem nagkuon, “Indi bala nga amo dya ang tawo nga ginatinguhaan nanda nga patyun? ²⁶ Pero dya man tana, nagahambal sa atubangan kang mga katawhan, pero wara man ti may nagahambal batok kana. Naman-an run ayhan kang atun mga pangulo nga tana amo ang Cristo? ²⁷ Ogaring kon ang Cristo tana mag-abot, wara ti may nakamaan kon sa diin tana maghalin. Pero ang tawo tana nga dya, naman-an natun kon sa diin tana maghalin.”

²⁸ Si Jesus tana, nagapanudlo gihapon sa templo Naghambal tana kang matunog nga nagakuon, “Nakilala matuod ninyo ako, kag naman-an man ninyo kon sa diin ako maghalin. Wara ako mag-abot rugya sa akun lang kaugaling-gun nga awtoridad. Ang nagpadara kanakun rugya masarigan gid. Wara kamo makakilala

kana. ²⁹ Pero ako nakakilala kana, hay kana ako maghalin kag tana amo ang nagpadara kanakun."

³⁰ Tungud sa ginhambal na nga to, gintinguhaan nanda tana nga idakpun pero wara gid ti bisan isara nga nangahas, tungud hay wara pa mag-abot ang anang tion. ³¹ Bisan amo pa karia ang natabo, duro gihapon sa mga tawo ang nagtoo kana. Nagkuon sanda, "Kon mag-abot ang Cristo, sobra pa gid ayhan nga mga milagro ang anang pagahimoong sangsa ginahimo kang tawo nga dya?"

May mga Gwardya nga Ginsugo sa Pagdakup kay Jesus

³² Kar-on, nabatian kang mga Fariseo ang mga hinuring-huring nga dya kang mga tawo parte kay Jesus. Gani sanda kag imaw kang mga pangulo kag kaparian nagsugo kang mga gwardya kag templo sa pagdakup kay Jesus. ³³ Nagkuon si Jesus, "Gamay run lang nga tinion ang akun pagpakig-imaw kaninyo, kag pagkatapos karia mabalik run ako sa nagpadara kanakun. ³⁴ Pagasagapun ninyo ako, pero indi ninyo ako makita, kag kon sa diin man ako indi kamo makaagto."

³⁵ Ang mga pangulo tana kag mga Judio nagpinamangkotanay, "Sa diin bala maagto ang tawo nga dya nga indi run natun tana makita? Maagto tana ayhan sa syudad kag mga bukun ti Judio nga sa diin may mga Judio nga nagairistar kag rugto manudlo sa mga bukun ti Judio? ³⁶ Ano bay ang buut na hambalaun kag nagkuon tana

nga, ‘pagasagapun ninyo ako pero indi ninyo ako makita,’ kag nagkuon pa gid tana nga, ‘kon sa diin man ako indi kamo makaagto.’ ”

Ang Tubig nga Nagatugro kang Kabuhi

³⁷ Katong nag-abot run ang katapusan kag pinakaimportante nga adlaw kung Pista, nagtindug si Jesus kag naghambal sa matunog nga limug nga nagakuon, “Ang bisan sin-o kaninyo nga ginauhaw, magparapit tana kanakun kag mag-inum. ³⁸ Ang bisan sin-o nga nagatoo kanakun, suno sa ginakuon sa Kasulatan, halin sa anang kabuhi magailig ang nagasaragahay nga tubig nga nagatugro kung kabuhi.” ³⁹ Ang ginatumud ni Jesus sa ginkuon na nga dya amo ang Balaan nga Ispirito nga mabaton kung mga nagatoo kana. Sa mga tinion nga to wara pa matugro kananda ang Balaan nga Ispirito tungud hay wara pa si Jesus mabayaw kag mahimaya.

Wara Nagsirinanto ang Pagpati kung mga Tawo nahanungud kay Jesus

⁴⁰ Kang mabatian kung iba nga mga tawo sa karak-an ang ginkuon nga dya ni Jesus, nagkuon sanda nga, “Amo run gid dya ang Propeta!”

⁴¹ Ang iba tana nagkuon man nga, “Tana amo run gid ang Cristo!”

Pero ang iba tana nagkuon man, “Sa Galilea haw magahalin ang Cristo? ⁴² Ginakuon kabay sa Kasulatan nga ang Cristo magahalin sa linahi ni Haring David, kag tana ibataun sa banwa kung Betlehem nga amo man ang lugar ni Haring David?” ⁴³ Gani nga wara nagsirinanto ang pagpati kung mga tawo tungud kay Jesus. ⁴⁴ Ang

iba kananda gusto nga idakpun tana, pero wara
gid ti bisan isara kananda nga nagtandug kana.

*Ang mga Pangulo kang mga Judio wara Mag-
too kay Jesus*

⁴⁵ Kar-on, nagbalik ang mga gwardya kang templo sa mga pangulo kang kaparian kag mga Fariseo. Ginpamangkot nanda kadya ang mga gwardya, “Andut haw nga wara ninyo tana dar-a rugya?”

⁴⁶ Nagsabat ang mga gwardya, “Kadya pa lang
gid kami nakabati kang tawo nga amo karia ka
nami maghambal!”

⁴⁷ Nagkuon ang mga Fariseo nga, “Hasta bala
kamo nainto na man? ⁴⁸ May naman-an kamo
nga atun mga pangulo ukon kanamun nga mga
Fariseo nga nagtoo kana haw? ⁴⁹ Kon parte
tana sa mga tawo nga nagadurugok kana, wara
sanda ti hinalung-ung nahanungud sa Kasugoan
ni Moises. Pakamalaoton gid sanda kang Dios!”

⁵⁰ Isara sa mga pangulo amo si Nicodemo.
Tana kadya amo ang nagpakigkita kay Jesus kato
anay. Naghambal tana nga, ⁵¹ “Wara kabay
nagatugot ang atun Kasugoan nga ang sangka
tawo husgaran nga silotan nga wara pa tana
maimbistigar kag maman-an kon ano gid ang
anang ginahimo?”

⁵² Nagkuon sanda kay Nicodemo, “Daw sa taga-
Galilea man ikaw e! Usisaa bala sa Kasulatan kon
indi mo masapwan rugto nga wara ti propeta nga
taga Galilea.” ⁵³ [Pagkatapos kato, ang kada isara
kananda nagparauli sa andang mga balay.

8*Ang Bayi nga Nadakpan nga Nagapakighilawas*

¹ Pero si Jesus tana nag-agto sa Bukid kang mga Olibo. ² Kang masunod nga adlaw, aga-aga pa gid nga nagbalik si Jesus sa templo. Kag rugto gintiriponan tana kang duro gid karaku nga mga tawo. Gani nagpungko tana kag nagpanudlo kananda. ³ Sa wara lang gid magbuhay nag-abot ang mga manunudlo kang Kasugoan kag ang mga Fariseo. May ginadara sanda nga sangka bayi nga nadakpan nga nagapakighilawas. Ginpatindug nanda tana kadya sa tunga kang mga katawhan ⁴ kag nagkuon sanda kay Jesus, “Maestro, ang dya nga bayi nadakpan sa akto nga nagapakighilawas. ⁵ Suno kabay sa Kasugoan naghambal si Moises nga ang amo dya nga sahi kang bayi dapat batwun hasta nga mapatay? Ano kar-on bay ang imo makuon?” ⁶ Ginpamangkot nanda si Jesus kang amo dya agud to nga tirawan tana kon ano ang anang isabat para nga may basehan sanda sa pag-akusar kana. Pero ang ginhimo tana ni Jesus, nagduko tana kag nagsulat sa lupa paagi sa anang tudlo. ⁷ Sa sige nanda ka pamangkot kana, nagtungkaaw tana kag nagkuon kananda, “Kon sin-o kaninyo ang wara ti sala, amo tana ang una nga magpakug kang bato sa bayi nga dya.” ⁸ Kag dayon nagduko ruman si Jesus kag nagsulat sa lupa. ⁹ Kang pagkabati nanda sa ginkuong dya ni Jesus, sara-sara sanda nga nagharalin umpisa sa mga mal-am, hasta nga si Jesus run

lang ang nabilin kag ang bayi nga nagatindug man angud rugto. ¹⁰ Nagtungkaaw si Jesus kag nagkuon sa bayi, "Inday, sa diin sanda run? Wara bala ti bisan isara kananda nga naghusgar kanimo?"

¹¹ Nagsabat ang bayi, "Wara gid bisan isara, Sir."

Kag nagkuon si Jesus kana, "Bisan ako wara man nagahusgar kanimo. Panaw run to kag indi run gid ikaw magpakasala liwan."]

Si Jesus amo ang Kasanag kag Kalibutan

¹² Naghambal liwan si Jesus sa mga tawo. Kuon na, "Ako amo ang sulo sa kalibutan. Ang bisan sin-o nga nagasunod kanakun indi run gid magkabuhi sa kadulum kundi makaangkun tana kag kasanag nga nagatao kag kabuhi."

¹³ Nagkuon ang mga Fariseo kana, "Ikaw lang man ang nagapamatuod nahanungud sa imong kaugalingun, gani nga ang imo ginapanghambal indi mapatihan."

¹⁴ Nagsabat si Jesus, "Bisan ako ang nagapamatuod nahanungud sa akun kaugalingun ang akun ginapanghambal matuod gid, tungud nga nakamaan ako kon sa diin ako maghalin kag kon sa diin ako magapaagto. Pero kamo tinyo, wara kamo nakamaan kon sa diin ako naghalin ukon diin ako mapaagto. ¹⁵ Ang inyo nga paghusgar suno gid lang sa kon ano ang inyo nga pamaagi bilang mga tawo. Ako tana wara nagahusgar sa bisan kay sin-o. ¹⁶ Pero kon maghusgar gid man ako matarung ang akun paghusgar, tungud nga bukun lang ti ako ang nagahusgar, kundi

nga kaimaw ko ang akun Amay nga amo ang nagpadara kanakun rugya. ¹⁷ Sa inyo kabay Kasugoan nasulat rugto nga kon nagsinanto ang pamatuod kang darwa ka tawo ang andang ginasugid matuod gid? ¹⁸ Ako nagapamatuod nahanungud sa akun kaugalingun, kag ang isara pa gid nga nagapamatuod nahanungud kanakun amo ang akun Amay nga nagpadara kanakun.”

¹⁹ Ginpamangkot kang mga Fariseo si Jesus, “Sa diin haw ang imong Amay?”

Nagsabat si Jesus, “Wara ninyo ako nakilala ukon ang akun Amay. Kon nakilala ninyo ako nakilala man ninyo raad ang akun Amay.”

²⁰ Ginpanghambal dya tanan ni Jesus kang nagapanudlo tana sa templo, rugto nayon sa ginatagoan kang kwarta. Pero wara gid ti may nagdakup kana tungud hay wara pa mag-abot ang anang tion.

Ginsugid ni Jesus ang Nahanungud sa Anang Kamatayun

²¹ Nagkuon ruman si Jesus kananda, “Magahalin ako kag pagasagapun ninyo ako, pero magakaramatay kamo nga wara mapatawad ang inyo nga mga kasal-anan. Kag indi kamo makaagto sa akun pagaagtonan.”

²² Dayon nagkuon ang mga pangulo kang mga Judio, “Mapakamatay tana ayhan hay nagkuon tana nga indi kita makaagto sa anang pagaagtonan?”

²³ Nagkuon pa gid si Jesus kananda, “Kamo taga-rugya sa idalum; ako takun taga-rugto sa ibabaw. Kamo taga-rugya sa kalibutan, pero

ako bukun ti taga-rugya sa kalibutan nga dya.
²⁴ Amo ria gani nga nagkuon ako kaninyo nga magakaramatay kamo nga wara mapatawad ang inyo nga mga kasal-anan. Kon indi kamo magtoo nga ‘Ako amo gid ria Ako’ magakaramatay gid kamo nga wara mapatawad ang inyo nga mga kasal-anan.”

²⁵ Ginpamangkot nanda tana, “Sin-o gid ikaw haw?”

Nagsabat si Jesus, “Kon ano ang ginsugid ko kaninyo halin pa kang umpisa amo gid ria ako. ²⁶ Duro raad ang akun mahambal nahanungud kaninyo kag duro man ang akun ihusgar kaninyo. Pero ang nagpadara kanakun masarigan gid, kag kon ano ang akun nabatian kana, amo man ang akun ginasugid sa mga katawhan sa kalibutan.”

²⁷ Wara makahangup ang mga nagaparamati nga ang ginahambal ni Jesus amo ang nahanungud sa Amay. ²⁸ Gani nga nagkuon si Jesus kananda, “Sa tion nga ang Anak kang Tawo ibayawun run ninyo, amo to kag maman-an ninyo nga kon ano ang akun ginsugid amo gid ria ako. Kag maman-an man ninyo nga wara ako nagahambal sa akun lang kaugalingun nga awtoridad kundi nga kon ano ang ginatudlo kanakun kang akun Amay amo lang ang akun ginahambal. ²⁹ Ang nagpadara kanakun rugya kaimaw ko pirme, kag wara na gid ako pagbayai tungud nga sa tanan nga tion ginahimo ko ang bisan ano nga makapahamuut kana.” ³⁰ Kang ginahambal dya ni Jesus raku nga mga tawo ang nagtoo kana.

Ang Kamatuoran amo ang Magahilway sa mga Tawo

³¹ Nagkuon si Jesus sa mga Judio nga nagtoo kana, “Kon padayon kamo nga magtuman sa akun ginapanudlo matuod gid nga mga disipulo ko kamo, ³² kag maman-an ninyo kon ano ang kamatuoran kag paagi sa dya nga kamatuoran mahilway kamo.”

³³ Nagsabat sanda kana, “Mga kaliwat kami ni Abraham, kag wara gid kami nangin uripun ni bisan sin-o. Andut haw nga naghambal ikaw timo nga mahilway kami?”

³⁴ Nagsabat si Jesus kananda, “Sugidan ko kamo kang matuod: ang bisan sin-o nga naga-pakasala uripun tana kang sala. ³⁵ Pareho bala kang uripun sa sangka panimalay, tana kadya bukun ti permanente sa dya nga panimalay. Pero ang bata tana kang tagbalay permanente sa dya nga panimalay. ³⁶ Kar-on, kon ang Anak amo ang magahilway kaninyo, kundi nga matuod run gid tana nga hilway kamo! ³⁷ Nakamaan ako nga mga kaliwat kamo ni Abraham. Pero ginatinguhaan pa gid ninyo ako nga ipatyun, tungud hay indi kamo gusto magbaton kang akun mga ginapanudlo. ³⁸ Ginasugid ko kaninyo kon ano ang ginpakita kanakun kang Amay. Kamo tana, kon ano ang ginakuon kang inyo tatay amo man ang inyo ginahimo.”

³⁹ Nagsabat sanda, “Si Abraham amo ang amun ulang.”

Nagkuon si Jesus kananda, “Kon matuod nga mga kaliwat kamo ni Abraham, pagahimoon man ninyo raad ang mga ginpanghimo na kato

anay. ⁴⁰ Pero kar-on, ginatinguhaan ninyo ako nga ipatyun - ako nga nagsugid lang man kaninyo kang kamatuoran nga akun nabatian sa Dios. Wara naghimo si Abraham kang ginahimo ninyo nga ria. ⁴¹ Inyo tana, kon ano ang ginahimo kang inyo nga tatay amo man ang inyo ginahimo.”

Nagsabat ang mga Judio, “Bukun tamun ti bata sa luwas! Ang Dios mismo amo gid lang ang amun Tatay.”

⁴² Nagkuon si Jesus kananda, “Kon matuod nga ang Dios amo ang inyo Tatay, pagahigugmaun ninyo ako hay kana ako maghalin, kag tulad rugya run ako. Wara ako mag-abot rugya sa akun lang kaugalingun nga kabubut-un, kundi nga tana ang nagpadara kanakun. ⁴³ Andut sa ano nga indi kamo makahangup kang akun ginapanghambal? Hay tungud nga indi kamo makaagwanta sa pagpamati ka akun mga pullong. ⁴⁴ Kamo, ang inyo nga tatay amo ang Yawa. Kag kon ano ang gusto kang inyo tatay amo man ang inyo gusto nga himoon. Manugpatay tana nga daan halin pa kang una. Wara tana ti labut sa kamatuoran, hay wara gid ti kamatuoran nga masapwan kana. Ang tanan nga ginapanghambal na puro lang binutig. Amo gid ria ang anang kinaugali hay butigun tana kag tana ang ginahalinan kang tanan nga kabutigan. ⁴⁵ Ako tana nagasugid kaninyo kang kamatuoran, amo ria nga wara kamo nagapati kanakun. ⁴⁶ Sin-o abi kaninyo ang makapamatuod nga ako nakasala? Kar-on bisan pa nga nagahambal ako kang matuod, andut haw nga indi kamo

magpati kanakun? ⁴⁷ Ang tawo nga ana kang Dios nagapamati sa ginahambal kang Dios. Ang kabangdanan nga wara kamo nagapamati sa anang ginapanghambal amo nga bukun kamo ti ana.”

Si Jesus kag si Abraham

⁴⁸ Nagsabat ang mga Judio kana, “Husto gid man kami sa pagkuon nga ikaw Samaritanhun kag nasab-an kang panulay!”

⁴⁹ Nagkuon si Jesus, “Wara takun nasudlan kang panulay. Ginapadungan ko lang ang akun Amay, pero kamo, ginainsultohan ninyo ako. ⁵⁰ Wara takun nagahandum nga mapadungan ako. Pero may dyan nga nagahendum nga mapadungan ako kung mga tawo. Kag tana ang nagahusga. ⁵¹ Sugidan ko kamo: ang bisan sin-o nga nagatuman kang akun ginahambal indi run gid tana makaagum kang kamatayun.”

⁵² Dayon nagkuon ang mga Judio kay Jesus, “Kar-on napat-ud run gid namun nga nasab-an ikaw kang panulay. Indi bala nga si Abraham napatay, kag amo man ang mga propeta? Pero kar-on tana nagakuon ikaw nga ang bisan sin-o nga nagatuman kang imong mga ginahambal indi run gid makaagum kang kamatayun. ⁵³ Labaw pa ikaw haw sangsa amun ulang nga si Abraham? Tana gani napatay, kag ang mga propeta amo man. Sin-o run gid timo haw?”

⁵⁴ Nagsabat si Jesus, “Kon ako lang ang magpadungug kang akun kaugalingun, wara ti pulos ang dungug ko nga ria. Ang akun Amay nga ginakilala ninyo nga inyo Dios, amo tana ang

nagapadungug kanakun. ⁵⁵ Bisan wara ninyo tana nakilala, ako takun kilala ko tana. Kon magkuon ako nga wara nakun tana nakilala magagwa nga butigun ako pareho kaninyo. Pero kilala ko gid tana kag ginatuman ko ang anang mga pulong. ⁵⁶ Ang inyo ulang nga si Abraham nalipay ka mayad kang naman-an na nga ako magaabot rugya sa kalibutan. Nakita na gid man kag nasadyahan gid tana.”

⁵⁷ Nagkuon ang mga Judio kana, “Wara pa gani magsingkwenta ang edad mo, nakita mo run si Abraham?”

⁵⁸ Nagsabat si Jesus, “Sugidan ko kamo: wara pa matawo si Abraham dya run ako nga daan.”

⁵⁹ Amo to kag namurot sanda ka mga bato para batwun si Jesus. Pero si Jesus nagpanago kag maghalin sa templo.

9

Si Jesus Nag-ayad kang Tawo nga Bulag

¹ Samtang nagapanaw si Jesus, may nakita tana nga sangka tawo nga bulag halin pa kag anang pagkatawo. ² Ginpamangkot tana kag anang mga disipulo, “Maestro, andut haw nga natawo tana nga bulag? Sin-o bala ang nakasala, tana ukon ang anang mga ginikanan?”

³ Nagsabat si Jesus, “Natawo nga bulag ang tawo nga dya, indi tungud sa anang sala ukon sa sala kag anang mga ginikanan kundi agud to nga paagi kana mapakita ang gahum kang Dios.

⁴ Samtang adlaw pa kinahanglan gid nga himoon natun ang ginapahimo kang nagpadara kanakun

rugya. Hay magaabit ang gabii nga wara run gid ti may makaobra. ⁵ Samtang rugya ako sa kalibutan ako ang nagatugro kang kasanag sa mga katawhan sa kalibutan.”

⁶ Pagkatapos na hambal kadya, nagduprata na sa lupa, kag naghimo kang lao kag ginhampul dya sa mata kang bulag. ⁷ Dayon, nagkuon tana sa bulag, “Agto ikaw sa tubig nga pararigosan sa Siloam kag magpanghilam-os.” (Ang buut hambalun kang pulong nga Siloam “Ginpadara.”) Amo to kag nag-agto ang bulag sa Siloam kag nagpanghilam-os, kag kung pagbalik na makakita tana run.

⁸ Ang anang mga kaingud kag mga tawo nga nakakita kauna kana nga nagapakilimos nagkuon, “Amo bay dya ang tawo nga nagasagi pungko kag nagapakilimos?”

⁹ Ang iba tana nagkuon nga tana gid man. Pero ang iba tana nagkuon, “Bukun ti tana ria. Anggid lang tana sa tawo nga to.”

Pero ang tawo tana mismo nagkuon, “Ako gid tana to.”

¹⁰ Ginpamangkot nanda tana, “Ti, paano bay nga makakita run ikaw?”

¹¹ Nagsabat tana, “Ang tawo bala nga ginatawag nanda nga si Jesus naghimo kang lao kag ginhampul na dya sa akun mata. Pagkatapos ginkun-an na ako nga maagto sa Siloam kag magpanghilam-os. Gani nga nag-agto man ako kag magpanghilam-os, kag dayon makakita run ako!”

¹² Ginpamangkot pa gid nanda tana, “Sa diin run bay tana?”

Nagsabat ang tawo, “Ambay, wara ako kamaan.”

Gin-usisa kang mga Fariseo ang tawo nga gin-ayad

¹³ Pagkatapos kato, gindara kang mga tawo sa mga Fariseo ang tawo nga kato anay bulag.

¹⁴ Adlaw gali nga Inugpahuway katong si Jesus maghimo kang lao kag ayadun ang tawo nga bulag. ¹⁵ Amo to kag ginpamangkot man kang mga Fariseo ang tawo kon paano nga makakita run tana. Nagsabat tana kananda, “Ginhampulan na kang lao ang akun mata dayon nagpanghilam-os ako, kag makakita run ako.”

¹⁶ Ang iba sa mga Fariseo nagkuon, “Ang tawo nga dya bukun ti pinadara kang Dios, tungud hay wara tana nagatuman kang kasugoan nahanungud sa Adlaw nga Inugpahuway.” Pero ang iba tana nagkuon, “Impossible man tana nga ang sangka tawo nga makasasala makahimo kang milagro pareho kadya.” Amo to kag wara sanda magsirinanto.

¹⁷ Ginpamangkot liwan nanda ang tawo nga kato anay bulag, “Ikaw tana, ano bay makuon nimo nahanungud sa tawo nga to hay ikaw tana ang anang gin-ayad sa pagkabulag.”

Nagsabat ang tawo, “Propeta tana!”

¹⁸ Pero ang mga pangulo kang mga Judio indi magpati sa gihapon nga tana bulag anay kag tulad makakita run. Gani nga ginpatawag nanda ang anang mga ginikanan, ¹⁹ kag ginpamangkot, “Bata ninyo dya tana nga hambal ninyo natawo

nga bulag? Ti, andut haw nga makakita run tana tulad?”

²⁰ Nagsabat ang anang mga ginikanan, “Nakamaan kami nga tana bata namun, kag tana natawo nga bulag. ²¹ Pero kon paano nga makakita run tana kadya, kag kon sin-o ang nag-ayad kana wara tamun kamaan karia. Pamangkota ninyo tana. May buut run man tana karia; makasarang run man tana karia sa paghambal para sa anang kaugalingun.” ²² Ginhambal dya kang anang mga ginikanan hay nahadluk sanda sa mga pangulo kang mga Judio. Tungud nga ang mga pangulo kang mga Judio nga dya nagsurogtanay run nga daan nga ang bisan sin-o nga magkilala kay Jesus bilang Cristo pagasikwayun sa sinagoga. ²³ Amo gani ria nga nagkuon sanda nga, “Pamangkota ninyo tana. May buut run man tana karia.”

²⁴ Gintawag ruman nanda ang tawo nga kato anay bulag kag nagkuon sanda kana, “Magsugid ikaw kang matuod sa atubangan kang Dios, hay kon kanamun lang tana, nakamaan kami nga ang tawo nga to makasasala.”

²⁵ Nagsabat ang tawo, “Wara takun kamaan kon makasasala man tana ukon bukun. Ang naman-an ko lang tana, amo nga bulag ako anay, pero tulad makakita run ako.”

²⁶ Ginpamangkot ruman nanda tana, “Ano haw ang ginhimo na kanimo? Paano na ikaw bay gin-ayad?”

²⁷ Nagsabat tana, “Ginsugidan ko run kamo; wara man kamo nagapamatì mong. Andut haw

nga gusto ruman ninyo mabatian? Gusto ninyo man haw nga mangin anang disipulo?”

²⁸ Amo to kag gin-insultohan nanda tana, “Disipulo ikaw kang tawo nga to! Kami tamun mga disipulo ni Moises. ²⁹ Nakamaan kami nga ang Dios nagpakighambal kay Moises. Pero kon parte tana sa tawo nga to, wara gani tamun kamaan kon sa diin tana maghalin!” ³⁰ Nagsabat ang tawo, “Abu, katingalahan ba! Gin-ayad na ako sa akun pagkabulag pero makuon kamo nga wara kamo kamaan kon sa diin tana maghalin. ³¹ Naman-an bay natun nga ang Dios wara naga-sabat sa tawo nga makasasala? Pero ginasabat na ang tawo nga nagatahod kana kag nagatuman sa anang kabubut-un. ³² Halin pa kauna wara pa gid kita makabati nga may nag-ayad sa tawo nga halin pa sa anang pagkatawo bulag run nga daan. ³³ Kon ang tawo nga to bukun ti pinadara kang Dios, wara gid tana ti may mahimo.”

³⁴ Ginsabat tana kang mga pangulo kang mga Judio, “Ikaw nga makasasala run nga daan halin pa kang pagkatawo nimo, ikaw pa tulad ang magatudlo kanamun!” Pagkatapos kato ginpalayas nanda tana sa balay-tiriponan kang mga Judio.

Ispiritohanun nga Pagkabulag

³⁵ Kar-on, nabatian ni Jesus nga ginpalayas kang mga pangulo kang mga Judio ang tawo nga kato anay bulag. Kang makita na dya, ginkun-an na, “Nagatoo bala ikaw sa Anak kang Tawo?”

³⁶ Nagpamangkot ang tawo, “Sin-o bay tana, Sir? Sogidi ako agud to nga magatoo ako kana.”

³⁷ Nagsabat si Jesus, “Nakita mo run tana. Ang nagapakigsugidanun kanimo tulad kadya amo tana.”

³⁸ Nagkuon ang tawo, “Ginoo, nagatoo ako!” Dayon nagluhod tana sa atubang ni Jesus sa pagsimba kana.

³⁹ Nagkuon si Jesus kana, “Nag-abot ako sa kalibutan para maghusga agud to nga ang mga tawo nga bulag amo sanda ang makakita kag ang mga tawo nga bukun ti bulag amo sanda ang mabulagan.”

⁴⁰ Ang iba nga mga Fariseo nga rapit kana nakabati sa anang ginkuon, kag nagkuon sanda kana, “Ano ang gusto mo hambalun, nga hasta kami mga bulag man sa kamatuoran?”

⁴¹ Nagkuon si Jesus, “Kon mga bulag raad kamo kundi nga wara kamo ti sala. Pero tungud hay nagakuon kamo nga bukun kamo ti bulag sa kamatuoran, nagakahulogan lang nga ang inyo sala rugyan sa gihapon kaninyo.”

10

Ang Paraanggidan nahanungud sa Manugbantay kang Karnero

¹ Nag-istorya si Jesus kang paraanggidan. Kuon na, “Sugidan ko kamo: ang tawo nga nagsulud sa toril kang mga karnero pero wara tana nagaagi sa pwertahan na kadya, kundi nga nagatakras tana sa lain nga aragyan, ria nga tawo takawan kag bandido. ² Ang tawo tana nga nagaagi sa pwertahan kang toril amo ang manugbantay kang karnero. ³ Ginapasulud

tana kang bantay kang pwertahan; ang mga karnero nagapamati sa anang limug. Ginatawag na ang mga karnero sa andang mga ngaran kag ginatuytoyán na sanda pagwa sa toril. ⁴ Kon mapagwa na run ang tanan na nga mga karnero, nagauna tana kananda sa pagpanaw kag nagsunod sanda kana tungud nga kilala nanda ang anang limug. ⁵ Ang mga karnero indi gid magsunod sa tawo nga wara nanda makilala. Magaparalagyo sanda kana tungud nga indi nanda makilala ang anang limug.”

⁶ Gin-istorya kananda ni Jesus ang paraanggidian nga dya pero wara nanda mahangpi kon ano gid ang buut na ipahangup kananda.

Ginpaanggid ni Jesus ang Anang Kaugalingun sa sangka Mayad nga Manugbantay kang Karnero

⁷ Gani nga nagkuon ruman si Jesus, “Sugidan ko kamo: ako ang pwertahan nga ginaagyan kang mga karnero. ⁸ Ang mga nag-abot una kanakun mga takawan kag bandido. Pero wara magsapak kananda ang mga karnero. ⁹ Ako amo ang pwertahan. Ang bisan sin-o nga nagaagi kanakun maluwás. Pagusto tana sa pagsulud kag sa paggwa kag makakita tana kang anang hararban. ¹⁰ Ang takawan tana nagaabot para lang magpanakaw, magpatay kag magpangguba. Ako tana nag-abot agud to nga paagi kanakun makaangkun sanda kung kabuhi kag maaguman nanda ang mabinungahun nga pagkabuhi.

¹¹ “Ako ang mayad nga manugbantay kang karnero. Ang mayad nga manugbantay handa magtaya kung anang kabuhi para sa mga

karnero. ¹² Ang tawo tana nga ginasuholan lang nga magbantay, ginabayaan na ang mga karnero kag magpalagyo kon makita na nga may lubo nga nagaabot hay bukun tana ti manugbantay kag bukun ti tana ang nagapanag-iya kang mga karnero. Gani ang mga karnero pagatukbun kang lubo kag magahirinuplaag sanda kadya. ¹³ Ang tawo nga dya magapalagyo tungud nga tana ginasuholan lang kag wara tana nagakabalaka sa mga karnero. ¹⁴ Ako ang mayad nga manugbantay kang karnero. Kilala ko ang akun mga karnero kag kilala man nanda ako, ¹⁵ pareho nga ako kilala kang akun Amay kag tana kilala ko man. Kag handa ako nga itaya ang akun kabuhi para sa akun mga karnero. ¹⁶ May iba pa ako nga mga karnero nga wara rugya sa toril nga dya. Kinahanglan man nga dar-un ko sanda rugya kag sanda magapamati kang akun limug. Kag mangin isara run lang sanda ka panung nga may isara ka manugbantay.

¹⁷ “Ginahigugma ako kang akun Amay tungud nga ginahalad ko ang akun nga kabuhi agud to nga angkunun dya liwan. ¹⁸ Wara ti may makabuul kang akun kabuhi, kundi nga ginatao ko dya kag bulontad. May gahum ako sa pagtao kag akun kabuhi, kag may gahum man ako sa pagbawi kadya. Amo dya ang sugo kanakun kag akun Amay.”

¹⁹ Tungud sa mga gin panghambal nga dya ni Jesus, nagbinahin-bahin ruman ang mga Judio. ²⁰ Duro kananda ang nagkuon, “Nasudlan tana kag panulay kag nagaumang. Andut sagad kamo ka pamati kana?”

21 Pero ang iba tana nagkuon, “Ang tawo nga nasudlan kang panulay indi makahambal kang pareho karia. Kag isara pa, ang panulay indi makaayad kang tawo nga bulag.”

Ang mga Judio Wara Magtoo kay Jesus

22 Kar-on, nag-abot ang tion nga ang mga Judio nagasaulog sa Jerusalem kang andang Pista nahanungud sa Paghalad kang Templo. Tagraramig run kato, **23** kag si Jesus nagapanawpanaw sa Balkon ni Solomon rugto sa templo. **24** Sa wara lang gid magbuhay kato, may mga Judio nga nagpalibot kana kag nagkuon sanda, “Hasta san-o bay ang imo pagpahawat-hawat kanamun? Kon ikaw amo ang Cristo, sugidi kami kang maathag.”

25 Nagsabat si Jesus, “Ginsugidan ko run kamo, ugaring wara kamo nagapati. Ang mga milagro nga akun ginpanghimo paagi sa awtoridad kang akun Amay amo ang nagapamatuod nahanungud kanakun. **26** Pero wara gid man kamo nagapati, tungud nga bukun kamo ti akun mga karnero. **27** Ang akun mga karnero nagapamatni kanakun. Kilala ko sanda kag nagasunod sanda kanakun. **28** Ginatugroan ko sanda kag kabuhi nga wara ti katapusan kag sanda kadya indi gid mapatay. Wara ti bisan sin-o nga makaagaw kananda sa akun alima. **29** Ang akun Amay gamhanan sa tanan, tana ang nagtugyan kananda kanakun.* Wara ti bisan sin-o nga

---

* **10:29** 10:29 sa iba nga sinulat; Ang gintugyan kanakun kang akun Amay mas gamhanan sa tanan

makaagaw kananda sa alima kang akun Amay.
30 Ako kag ang akun Amay isara gid lamang.”

31 Pagkabati kang mga pangulo kang mga Judio sa ginhambal ni Jesus nga to, namurot sanda kang mga bato agud batwun tana. **32** Dayon nagkuon si Jesus kananda, “Naghimo ako kag duro nga mga mayad nga buhat kag nakita ninyo dya. Ginpahimo dya kanakun kag akun Amay. Diin bay sa akun nga mga ginbuhat ang kabangdanan nga batwun ninyo ako?”

33 Nagsabat sanda, “Bukun ti sa mga mayad nimo nga buhat nga batwun ikaw namun, kundi sa kabangdanan nga ginainsultohan nimo ang Dios tungud nga ikaw tawo lang pero ginakabig mo ang imo kaugalingun nga Dios.”

34 Nagkuon si Jesus kananda, “Nasulat kabay sa inyo Kasugoan nga ang Dios naghambal sa mga tawo nga sanda mga dios? **35** Kar-on, kon sanda nga mga gintugyanan kag pulong kag Dios gintawag na nga mga dios—kag ang kasulatan indi pwede baliwaraun— **36** ako takun ginpili kang Amay mismo kag ginpadara rugya sa kalibutan. Andut haw nga pasibangdan ninyo ako nga ginainsultohan ko ang Dios hay nagkuon ako nga ako anang Anak? **37** Kon wara ako nagahimo kag hirikoton kag Dios, indi kamo magpati kanakun! **38** Pero kon ako nagahimo kag hirikoton kag Dios, bisan pa nga indi kamo magpati kanakun mismo, patihi lang ninyo ang akun mga ginapanghimo agud to nga maman-an gid ninyo kamayad nga ang Amay rugya kanakun, kag ako rugyan kana.”

³⁹ Tungud sa ginhambal nga to ni Jesus gintinguhaan ruman nanda tana nga idakpun, pero nakalikaw tana kananda.

⁴⁰ Naghalin tana kag nagtabok liwan sa suba kang Jordan, rugto sa lugar nga sa diin si Juan nagpangbawtiso kato anay. Kag nagtiner si Jesus rugto. ⁴¹ Duro nga mga tawo ang nag-aragto kana. Nagkuon sanda, “Wara maghimo kang makatiringala nga buhat si Juan, pero ang tanan nga anang ginpanghambilahanunugud sa tawo nga dya puros matuod.” ⁴² Kag duro nga mga tawo sa lugar nga to ang nagtoroo kay Jesus.

11

Si Lazaro Napatay

¹ May sangka tawo nga ginahingaranan kay Lazaro kag dya tana nagamasakit. Nagaistar tana sa Betania imaw kang anang mga bugto nga sanday Maria kag Marta. ² (Si Maria nga dya amo ang nagbu-bo anay ka pahamot sa kahig kang Ginoo kag gintrapohan na dya kang anang buhok. Ang ana kadya nga bugto nga si Lazaro amo ang nagamasakit.) ³ Amo to kag nagpasugo ang magbugto nga sanday Maria kag Marta kay Jesus nga nagakuon, “Ginoo, ang imong suud nga amigo nagamasakit.”

⁴ Pagkabati ni Jesus kadya, nagkuon tana, “Ang masakit nga dya ni Lazaro indi magresulta sa kamatayun, kundi agud to nga mapadungan ang Dios kag paagi kadya mapadungan man ang Anak kang Dios.”

⁵ Palangga gid ni Jesus si Marta kag ang anang bugto nga si Maria, kag amo man ang andang libayun nga si Lazaro. ⁶ Pero pagkabati ni Jesus nga si Lazaro nagamasakit, nagpaligad pa gid tana kung darwa ka adlaw sa lugar nga anang ginatiniran. ⁷ Pagkatapos karia, nagkuon tana sa anang mga disipulo, “Dali, mabalik ta sa Judea.”

⁸ Nagsabat sanda, “Maestro, kasan-o lang bay to nga gintinguhaan ikaw nga batwun kung mga Judio, tapos kar-on, mabalik pa ikaw rugto?”

⁹ Nagsabat si Jesus kananda, “May napulo'g darwa kabay ka oras sa sangka adlaw? Gani kon magpanaw ang tawo samtang may adlaw pa indi tana makasandad, hay masanag pa ang kalibutan. ¹⁰ Pero kon sa gabii tana magpanaw, makasandad tana hay madulum ang anang gapanawan.”

¹¹ Pagkahambal na kadya, nagkuon pa gid tana kananda, “Ang atun amigo nga si Lazaro nagakaturog. Maagto ako rugto agud pukawun tana.”

¹² Nagsabat ang anang mga disipulo, “Ginoo, kon nagakaturog tana, maayad tana karia.”

¹³ Abi tana nanda nga nagakaturog matuod sa Lazaro. Pero ang buut tana hambalun ni Jesus nga si Lazaro napatay run.

¹⁴ Gani nga ginsugid lamang ni Jesus kung maathag. Nagkuon tana, “Patay run si Lazaro.

¹⁵ Pero tungud kaninyo, nalipay ako nga wara ako rugto, agud to nga magatoo kamo kanakun. Dali kamo run, maagto ta kana.”

¹⁶ Si Tomas nga ginatawag “Kapid” nagkuon sa anang mga kaimawan nga mga disipulo, “Sige,

mapanaw man kita agud to nga mapatay kita imaw kana."

Si Jesus amo ang Nagabanhaw kag Nagatugro kang Kabuhi

¹⁷ Kang pag-abot ni Jesus sa Betania naman-an na nga si Lazaro apat run ka adlaw nga nalubung. ¹⁸ Ang Betania mga tatlo ka kilometro ang anang karayun sa Jerusalem, ¹⁹ gani nga raku nga mga Judio ang nag-aragto kanday Marta kag Maria agud lipayun sanda tungud kang pagkapatay kang andang bugto. ²⁰ Kang mabatian ni Marta nga si Jesus nagapaabot, naggwa tana sa pagsug-alaw kana. Pero si Maria tana nagpabilin sa balay. ²¹ Pag-abot ni Marta kay Jesus, nagkuon tana kadya, "Ginoo, kon rugya ikaw raad, wara mapatay ang akun bugto. ²² Pero nakamaan ako nga bisan kadya, ang bisan ano nga imo pangayoon sa Dios igatugro na kanimo."

²³ Nagkuon si Jesus kana, "Ang imong bugto mabuhi liwan."

²⁴ Nagsabat si Marta, "Huud, naman-an ko nga mabuhi tana liwan kon banhawun run ang mga patay sa urihi nga mga inadlaw."

²⁵ Dayon nagkuon si Jesus kana, "Ako amo ang nagabanhaw kag ang nagatugro kang kabuhi. Ang bisan sin-o nga nagatoo kanakun, bisan mapatay tana, mabuhi tana liwan. ²⁶ Kag ang bisan sin-o nga buhi pa nga nagatoo kanakun indi run gid mapatay. Nagapati bala ikaw sa ginkuon ko nga dya?"

²⁷ Nagsabat si Marta, “Huud, Ginoo, nagapati ako nga ikaw amo ang Cristo, ang Anak kang Dios, nga magaabot sa kalibutan.”

Naghibi si Jesus

²⁸ Pagkahambal ni Marta kadya, nagbalik tana sa balay kag gintawag si Maria kag ginhani-hanihan, “Rugya ang Maestro, ginapatawag na ikaw.” ²⁹ Pagkabati ni Maria kadya, nagdali-dali tana tindug kag mag-agto kay Jesus. ³⁰ Si Jesus tana wara pa makadangat sa banwa, kundi nga rugto pa tana sa lugar nga ginsug-alawan kana ni Marta. ³¹ Ang mga Judio tana nga imaw ni Maria sa balay nga nagalipay kana, kung pagkakita nanda nga nagdali-dali tana tindug kag maggwa, nagsunod man sanda kana, hay abi nanda maagto tana sa rulubngan para rugto magparanangisun.

³² Kang pag-abot ni Maria sa lugar nga rugto si Jesus kag pagkakita ni Maria kana, nagluhod tana sa may kahig nayon ni Jesus kag nagkuon, “Ginoo, kon rugya gid ikaw raad, wara mapatay ang akun bugto.”

³³ Kang makita ni Jesus si Maria nga nagahibi kag amo man ang mga Judio nga nagtarawas kana, natandug ang anang baratyagun kag natublag gid tana.

³⁴ Dayon nagkuon tana, “Diin ninyo tana ginlubung?” Nagsabat sanda, “Dali bala, Ginoo, kag sulnga.”

³⁵ Naghibi si Jesus.

³⁶ Dayon ang mga Judio nagkuon, “Turuka lang bala ninyo kon daw ano na gid ka palangga si Lazaro!”

³⁷ Pero ang iba tana kananda nagmuno, “Ginayad na kabay ang tawo nga bulag? Indi na ayhan mahimo nga mapunggan ang pagkamatay kang tawo nga ria?”

Ginbuhi liwan ni Jesus si Lazaro

³⁸ Natandug ruman ang baratyagun ni Jesus. Kag nag-agto tana sa may rulubngan. Dya sangka kweba nga anang ba-ba natakpan ka bato. ³⁹ Nagkuon si Jesus, “Bul-a ninyo ang bato!”

Si Marta tana nga bugto kang napatay nagkuon, “Pero Ginoo, sa tulad nagapanimaho run tana karia, hay apat run kabay ka adlaw nga napatay tana?”

⁴⁰ Naghambal si Jesus kana, “Nagkuon kabay ako kanimo nga kon magatoo lang ikaw makita nimo ang pagkagamhanan kang Dios?”

⁴¹ Amo to kag ginbuul nanda ang bato. Dayon nagtangra si Jesus kag naghambal, “Amay, nagapasalamat ako nga ginpamatian mo ako.

⁴² Naman-an ko nga nagapamati ikaw pirme kanakun. Pero ginakuon ko dya tungud lang kang mga tawo nga nagatirindug rugya kadya agud to nga sanda magapati nga ikaw ang nagpadara kanakun rugya sa kalibutan.”

⁴³ Pagkakuon kadya ni Jesus, nagsinggit tana, “Lazaro, gwa rugyan!” ⁴⁴ Kag naggwa ang patay. Ang anang mga alima kag kahig nabarahosan kang panaptun, kag ang anang itsura naputos

man kang panaptun. Dayon nagkuon si Jesus kananda, "Badbadi ninyo tana kag papanawa."

Ang Plano nga Pagpatay kay Jesus

⁴⁵ Gani, duro sa mga Judio nga nagbisita kanday Maria kag nakakita kang ginhimo ni Jesus ang nagtoroo kana. ⁴⁶ Pero ang iba tana kananda nag-agto sa mga Fariseo kag nagsugid kang ginhimo ni Jesus. ⁴⁷ Gani ang mga pangulo kung kaparian kag ang mga Fariseo nagpatawag kung pagtiriripon kung konseho. Nagkuon sanda, "Ano bay ang himoon ta kadya? Raku run nga mga milagro ang ginahimo kung tawo nga dya. ⁴⁸ Kon pabay-an lang natun tana nga magpadayon sa ginahimo na nga dya, magatoroo kana ang tanan nga mga tawo. Kag ang matabo, surongon kita kung mga Romanhun kag ranggaun ang atun templo kag ang bug-os natun nga nasyon!"

⁴⁹ Ang isara kananda kadya nga ginahingaranan kay Caifas, nga amo ang pinakamataas nga pari kung tuig nga to naghambal sa konseho. Kuon na, "Mga wara gid kamo ti naman-an! ⁵⁰ Wara ninyo haw mapinsari nga mas mayad para kaninyo nga may isara nga mapatay para sa katawhan sangsa malaglag ang bug-os nga nasyon?"

⁵¹ Ang matuod karia, wara maghambal si Caifas kung dya nga mga purulongon nga ana-anan lang, kundi nga bilang pinakamataas nga pari kung tuig nga to nagpanagna tana nga si Jesus mapatay para sa nasyon kung mga Judio. ⁵² Kag bukun lang para sa nasyon kundi nga para

man tiponon nga mangin isara run lang ang mga kabataan kang Dios nga nagrinapta sa bilog nga kalibutan. ⁵³ Gani umpisa kang adlaw nga to nagplano ang mga pangulo kang mga Judio nga patyun si Jesus.

⁵⁴ Amo to kag si Jesus wara run nagpasayang-sayang sa mga Judio. Ang ginhimo na, nag-agto tana sa banwa nga ginatawag Efraim, sangka lugar nga marapit sa disyerto. Kag rugto nagtiner tana imaw kang anang mga disipulo.

⁵⁵ Kar-on, marapit run lang ang Pista kang mga Judio parte sa Paglampaugas Kag raku nga mga tawo ang nagturukad sa Jerusalem halin sa mga kabanwahanan agud himoon ang seremonya parte sa pagpakalimpyo antes ang Pista. ⁵⁶ Ginasagap nanda si Jesus kag naga-pamangkotanay samtang nagatiritindug sanda sa templo. Kuon nanda, "Ano sa banta ninyo, maagto tana ayhan sa Pista?" ⁵⁷ Pero ang mga pangulo kag kaparian kag ang mga Fariseo nagmando run nga daan nga ang bisan sin-o nga nakamaan kon sa diin si Jesus magsugid kananda agud to nga idakpun nanda si Jesus.

12

Ginbu-boan ni Maria kag Agwa ang Kahig ni Jesus

¹ Anum ka adlaw antes ang Pista, nag-abot si Jesus sa Betania, ang lugar nga ginaistaran ni Lazaro, ang tawo nga anang ginbuhi liwan. ² Kag rugto naghimus sanda kag rayaponon para kay Jesus. Si Marta ang nagasirbe, kag si Lazaro

tana isara sa mga nagakaun kaimaw ni Jesus sa lamisa. ³ Si Maria tana nagbuul kang tama gid ka marahalun nga agwa nga puro nardo* nga ang anang karakuun kadya mga tunga sa litro. Pagkatapos ginbu-bo na dya sa kahig ni Jesus, kag gintrapohan kang anang buhok. Gintugub ka hamot kang agwa ang bilog nga balay. ⁴ Si Judas Iscariote nga isara man sa mga disipulo ni Jesus (nga amo ang magatraidor kana sa urih), nagkuon, ⁵ “Andut haw nga wara run lang ginbaligya ang agwa nga dya sa bili nga 300 ka kwarta nga pilak kag ang bayad ipanagttag sa mga pobre?” ⁶ Ginhambal na dya indi kuon nga nagakabalaka tana sa mga pobre, kundi tungud nga takawan tana. Si Judas nga dya ang nagakaput kang surudlan kang andang kwarta, kag pirme na dya ginabul-an.

⁷ Nagsabat si Jesus, “Pabay-i lang tana! Pabay-i tana nga itigana dya sa akun lubung. ⁸ Ang mga imol kaimaw ninyo pirme. Pero ako tana, maabot ang tion nga indi run ninyo makaimaw.”

Ang Plano nga Patyun si Lazaro

⁹ Kar-on, kag nabalitaan kang duro-duro nga mga Judio nga si Jesus rugto sa Betania, nag-aragto sanda rugto. Indi lang tungud kay Jesus kundi nga gusto man nanda makita si Lazaro nga anang ginbuhi liwan halin sa minatay. ¹⁰ Amo to kag nagplano ang mga pangulo kang kaparian nga pati si Lazaro patyun man nanda ¹¹ hay

---

* **12:3** 12:3 nardo; sangka klase ka tanum nga ang anang gamot kag sanga ginabul-an kang duga nga ginahimo nga pahamot

tungud kana raku nga mga Judio ang nagbiriya kananda kag nagtoroo kay Jesus.

Ang Pagsulud ni Jesus sa Jerusalem

¹² Kang masunod nga adlaw, nabatian kang duro-duro nga mga tawo nga nag-aragto sa Pista nga si Jesus nagapaabot run sa Jerusalem. ¹³ Ang ginhimo nanda, nagpamuul sanda kang mga dahon kang palma kag nagguрова sa syudad sa pagsug-alaw kay Jesus. Nagasininggitan sanda nga nagakuon,

“Dayawun ta ang Dios!”[†]
Pakamayadun ang nagaabot nga ginpadara kang Gino;

Pakamayadun kang Dios ang Hari kang Israel!

¹⁴ Nakakita si Jesus kang sangka tinday nga asno, kag nagsakay tana rugya kadya. Amo gid dya ang ginatumud kang ginakuon sa Kasulatan nga,

¹⁵ “Indi kamo magkahadluk,

Kamo nga mga taga-Sion;
Ang inyo nga hari nagaabot run

nga nagasakay sa tinday nga asno!”

¹⁶ Sa mga tinion nga to wara mahangpi kang mga disipulo ang kahulogan kang mga nagkaratabo nga to. Pero kang si Jesus nabanhaw run kag ginhimaya, amo to kag nadumduman nanda nga ang nagkaratabo nga dya nasulat run sa Kasulatan parte kana, kag amo dya ang ginhimo kang mga tawo kana.

¹⁷ Duro nga mga tawo ang nakakita katong itawgun ni Jesus si Lazaro sa rulubngan kag

---

[†] **12:13** 12:13 ang orihinal na nga tinaga kadya, “Hosanna!”

ginbuhi na liwan dya halin sa minatay kag dya sanda ang nagsige ka panugid kang andang nakita nga to. ¹⁸ Gani nga raku gid nga mga tawo ang nagsug-alaw kay Jesus, hay nabatian nanda nga naghimo tana kang dya nga milagro. ¹⁹ Amo to kag ang mga Fariseo nagkinun-anay, “Ti, kita ninyo, wara gid tatus ti may mahimo. Sulnga lang bala ninyo, ang tanan nga tawo nagasurunod run kana!”

May mga Griego nga Gusto Makigkita kay Jesus

²⁰ Kar-on, ang iba sa mga nagturukad sa Jerusalem para magsimba katong Pista, mga Griego. ²¹ Nagparapit sanda kay Felipe nga taga-Betsaida sa Galilea. Kag nagkuon ang mga Griego kana, “Sir, gusto namun raad makigkita kay Jesus.” ²² Ginsugid dya ni Felipe kay Andres. Kag sanda nga darwa nag-agto kag magsugid kay Jesus.

²³ Nagsabat si Jesus kananda, “Nag-abot run ang tion nga ang Anak kang Tawo pagahi-mayaun. ²⁴ Sugidan ko kamo: ang sangka binhi kang trigo, kon indi magtupa sa lupa kag mapatay, mapabilin lang dya nga sangka binhi gihapon. Pero kon ang dya nga binhi mapatay, magapamunga dya kang duro-duro. ²⁵ Ang tawo nga ginapalabi na gid ka mayad ang anang kabuhi, maduraan tana ka dya. Pero ang tawo tana nga wara nagapasulabi kang anang kabuhi sa kalibutan nga dya, amo tana ang makaangkun kang kabuhi nga wara ti katapusan. ²⁶ Ang bisan sin-o nga malyag mag-alagad kanakun

kinahanglan magsunod tana kanakun, kag kon sa diin ako rugto man ang akun alagad. Ang nagaalagad kanakun pagapadungan kang akun Amay.”

Naghambal si Jesus Nahanungud sa Anang Kamatayun

²⁷ Nagkuon pa gid si Jesus, “Kar-on, natublag gid ang akun baratyagun. Ano bay? mahambal bala ako nga, ‘Amay, luwasa ako sa mga pag-antos nga akun pagaatubangun?’ Indi ako makakuon karia, hay amo gid ria ang kabang-danan kang akun pag-abot rugya.” ²⁸ Pagkatapos nagkuon tana, “Amay, padunggi ang imong ngaran.”

Dayon may limug nga naghambal halin sa langit nga nagakuon,

“Ginpadungan ko run,
kag pagapadungan ko pa gid liwan.”

²⁹ Nabatian dya kang mga tawo nga nagatirindug rugto kato, kag nagkuon sanda, “Nag-pangdaguub!” Ang iba tana nagkuon, “May nagpakihambal kana nga anghel!”

³⁰ Nagkuon si Jesus, “Ang limug nga to naghambal para sa inyo kaaraydan kag bukun para kanakun. ³¹ Kadya run ang tion nga pagahukman kang Dios ang mga katawhan sa kalibutan. Kag kadya man ang tion nga mapyerde si Satanas nga amo ang nagagahum sa kalibutan nga dya. ³² Ako takun, kon ibayawun run gani ako halin sa lupa, ipaparapitun ko ang tanan nga tawo kanakun.” ³³ Ginhambal dya

ni Jesus agud ipamaan kon ano nga sahi kang kamatayun ang anang pagaagumun.

³⁴ Nagsabat ang mga tawo, “Suno sa amun Kasugoan, ang Cristo indi mapatay hasta san-o. Andut haw nga nagakuon ikaw nga ang Anak kang Tawo kinahanglan nga ibayawun? Sin-o dya haw ang Anak kang Tawo nga dya nga imo ginatumud?”

³⁵ Nagsabat si Jesus kananda, “Indi run lang magbuhay kag madura ang kasanag kaninyo. Magtoo kamo sa sulo samtang rugyan pa kaninyo ang kasanag, agud to nga indi kamo maabotan kang kadulum. Ang tawo nga nagapanaw sa kadulum indi tana kamaan kon sa diin tana nagaapaagto. ³⁶ Gani magtoo kamo sa sulo samtang rugya pa dya kaninyo agud to nga mangin mga tawo kamo nga nasanagan run.”

Ang mga Tawo wara gihapon Magtoo

Pagkahambal ni Jesus kadya, ginbayaan na sanda kag wara run magpakita. ³⁷ Bisan pa nga nakita run kang mga Judio ang tanan nga mga milagro nga ginhimo ni Jesus wara gihapon sanda magtoo kana. ³⁸ Natabo dya agud matuman ang ginkuon anay ni propeta Isaias sa anang sinulat nga,

“Ginoo, sin-o lang gid ayhan ang nagpati sa amun
nga mensahe,

Kag kay sin-o ginpahayag kang Ginoo ang
anang gahum?”

³⁹ Indi sanda makatoo hay pareho kang ginkuon man anay ni Isaias,

⁴⁰ “Ginbulag sanda kang Dios

kag ginsarado na ang andang mga panghunahuna
 agud to nga ang andang mga mata indi makakita
 kag ang andang mga paminsarun indi makahangup,
 kag kuon kang Dios, indi man sanda maglisokanakun para nga ayadun ko sanda.”

41 Ginkuon dya ni Isaias tungud hay nakita na run nga daan ang pagkagamhanan ni Jesus, kag naghambal man tana nahanungud kay Jesus. **42** Wara ti sapayan karia, bisan sa mga manugdumara kang mga Judio raku kananda ang nagtoroo kay Jesus. Pero wara nanda ginapanugid ang andang pagtoo tungud hay nahadluk sanda nga isikwayun kang mga Fariseo sa andang sinagogga. **43** Hay mas ginapasulabi nanda nga dayawun sanda kang mga tawo sangsa dayawun sanda kang Dios.

Nag-abot si Jesus sa Pagluwas kang Kalibutan

44 Dayon naghambal si Jesus ka tunog nga nagakuon, “Ang tawo nga nagatoo kanakun bukun lang ti ako ang anang ginatoohan kundi nagatoo man tana sa nagpadara kanakun. **45** Kag ang nakakita kanakun nakakita run man sa nagpadara kanakun. **46** Nag-abot ako rugya sa kalibutan para magtugro kang kasanag sa mga tawo agud to nga ang bisan sin-o nga magatoo kanakun indi run magpabilin sa kadul-lum. **47** Ang tawo nga nakabati run kang akun mga gin panghambal pero wara na dya pagtumana, bukun ti ako ang magahusgar kana,

hay wara ako mag-abot rugya sa kalibutan agud nga manghusgar sa katawhan, kundi para nga iluwasun ko sanda. ⁴⁸ May magahusgar tana sa tawo nga wara nagabaton kanakun kag wara nagapati sa akun mga ginpanghambal. Ang mga pulong nga akun ginpanghambal amo ang magahusgar kana nga silotan tana sa urihi nga adlaw. ⁴⁹ Tungud nga wara ako naghambal sa akun lang kaugalingun nga awtoridad; ang akun Amay nga amo ang nagpadara kanakun amo tana ang nagsugo kanakun kon ano ang akun dapat ihambalun ⁵⁰ Kag nakamaan ako nga ang anang sugo nagatugro kang kabuhi nga wara ti katapusan. Kon ano ang akun ginakuon amo ria ang ginsugo kanakun kang Amay nga akun ikuon.”

13

Naghugas si Jesus kang Kahig kang anang mga Disipulo

¹ Kar-on, bisperas run kang Pista kang Paglam-puwas. Naman-an ni Jesus nga nag-abot run ang tion nga tana magataliwan sa dya nga kalibutan kag magabalik sa Amay. Halin kauna ginhigugma na gid ang anang mga sumuronod rugya sa kalibutan kag ginhigugma na gid sanda hasta sa katapusan.

² Pagkagabii kato, si Jesus kag anang mga disipulo nagarayapon. Si Judas Iscariote tana, nga bata ni Simon, ginbutang run nga daan kang yawa sa anang panghuna-huna nga luiban si Jesus. ³ Naman-an ni Jesus nga gintugyan

run kang Amay ang tanan nga butang sa anang gahum, kag naman-an na man nga tana sa Dios maghalin kag magabalik man sa Dios. ⁴ Samtang nagayapon sanda, nagtindug tana, gin-uba na ang anang kunup, kag pagkatapos nagbuul tana ka twalya kag ginwagkus sa anang hawak.

⁵ Pagkatapos karia, nagbutang tana kang tubig sa labador kag ginhugasan ang mga kahig kang mga disipulo. Kag pagkatapos ginatrapohan na dya kang twalya nga nawagkus sa anang hawak.

⁶ Pag-abot na kay Simon Pedro, nagkuon dya kana, "Ginoo, hugasan mo haw ang akun kahig?"

⁷ Nagsabat si Jesus, "Tulad kadya indi mo pa maman-an ang buut hambalun kang ginahimo ko nga dya, pero sa urihi mahangpan mo man."

⁸ Nagkuon si Pedro, "Indi gid ikaw maghugas kung akun kahig!"

Nagsabat si Jesus, "Kon indi ko paghugasan ang imong kahig, wara ikaw ti kaangtanan kanakun!"

⁹ Dayon nagkuon si Pedro, "Ti, kon mag-amo karia, Ginoo, bukun lang ti akun kahig ang imo nga hugasan, pati man ang akun alima kag ulo!"

¹⁰ Nagsabat si Jesus kana, "Ang tawo nga nakaparigos run, limpyo run ang bilog na nga lawas, gani nga indi run kinahanglan nga manghugas pa tana, luwas lang kung anang kahig. Kamo mga limpyo run, pero bukun ti tanan kamo."

¹¹ Hay naman-an ni Jesus kon sin-o ang magaluib kana, amo ria nga nagkuon tana nga limpyo run sanda, pero bukun ti tanan.

¹² Pagkatapos na ka hugas kung andang kahig, ginsuksok na liwan ang anang kunup kag mag-

balik sa anang ginapungkoan. Kag namangkot tana sa anang mga disipulo, "Nahangpan bala ninyo kon ano ang buut hambalun kang akun ginhimo kaninyo? ¹³ Ginatawag ninyo ako nga 'Maestro' kag 'Ginoo' kag husto gid man kamo, hay amo gid man ria ako. ¹⁴ Kar-on, kon ako nga inyo Maestro kag Ginoo naghugas kang inyo nga kahig, kinahanglan man nga maghinugasyay kamo kag inyo nga mga kahig. ¹⁵ Gintaw-an ko kamo kag halimbawa nga inyo dapat himoon kon ano ang akun ginhimo kaninyo. ¹⁶ Sugidan ko kamo: wara ti surugoon nga labaw pa sa anang agalun, kag wara ti tawo nga ginsugo nga labaw pa sa nagsugo kana. ¹⁷ Kar-on, hay naman-an run ninyo ang mga kamatuoran nga dya, malipayun kamo kon inyo dya nga himoon."

¹⁸ "Pero bukun ti kamo tanan ang akun gina-tumud. Kilala ko ang akun mga ginpili. Ogaring kinahanglan gid nga matuman ang ginakuon sa Kasulatan nga, 'Ang tawo nga nagasaro kanakun amo pa ang nagkontra kanakun.' ¹⁹ Ginasugid ko nga daan dya kaninyo sa wara pa matabo, agud to nga kon matabo run gani dya magatoo kamo nga ang ginakuon ko nahanungud sa akun kaugalingun amo gid ria ako. ²⁰ Sugidan ko kamo: ang bisan sin-o nga magabaton sa tawo nga akun ginapadara nagabaton man kanakun. Kag ang nagabaton kanakun, nagabaton man sa nagpadara kanakun."

Gintagna ni Jesus ang Nahanungud sa Pagluib Kana

21 Pagkahambal ni Jesus kadya, natublag gid ang anang baratyagun, kag nagsugid kang bunayag nga, “Sugidan ko kamo: ang isara kaninyo magaluib kanakun.”

22 Nagtinurukay ang mga disipulo nga nagalibug ang andang ulo kon sin-o kananda ang ginatumud ni Jesus. **23** Ang isara kananda, ang disipulo nga palangga gid ka mayad ni Jesus, nagapungko sa ingud na. **24** Ginsenysasan tana kadya ni Simon Pedro nga pamangkoton si Jesus kon sin-o ang anang ginatumud. **25** Gani nagsandiay tana sa dughan ni Jesus kag namangkot, “Ginoo, sin-o ang ginatumud mo?”

26 Nagsabat si Jesus, “Ang akun pagatugroan kang tinapay nga dya pagkatapos nga isawsaw ko, amo ria tana.” Gani nga pagkasawsaw ni Jesus kang tinapay, gindawu na dya kay Judas Iscariote nga bata ni Simon. **27** Pagkabaton ni Judas kang tinapay, nagsulud dayon si Satanas kana.

Nagkuon si Jesus kana, “Himoa dayon kon ano ang imo nga pagahimoon.” **28** Wara ti bisan isara kananda rugto nga nagapurungko ang nakamaan kon andut nga ginkuon dya ni Jesus kay Judas. **29** Tungud gani nga si Judas ang nagakaput kang surudlan kang andang kwarta, nagpinsar ang iba nga ginsugo tana ni Jesus nga magbakal kang andang mga kinahanglan para sa Pista, ukon magtugro kang limos sa mga pobre. **30** Gani, kag pagkabaton ni Judas kang tinapay naggwa tana dayon. Kag gabii pa abi kato.

Ang Bag-o nga Sugo

³¹ Pagkahalin ni Judas, nagkuon si Jesus, “Kar-on, ang Anak kang Tawo ginpadunggan run, kag paagi kana pagapadunggan man ang Dios. ³² Kag kon ang Dios pagapadunggan paagi kana, pagapadunggan man tana kang Dios. Kag dya pagahimoon kang Dios lagi-lagi. ³³ Kamo nga mga ginakabig ko nga akun mga kabataan, indi run lang buhay ang pagpakig-imaw ko kaninyo. Pagasagapun ninyo ako pero pareho kang akun ginkuon sa mga pangulo kang mga Judio, ikuon ko man dya kaninyo nga, ‘Indi kamo makaagto sa akun pagaagtonan.’ ³⁴ Kar-on, may sangka bag-o ako nga sugo kaninyo: maghigugmaanay kamo. Hay ginhigugma ko kamo, dapat kamo man maghigugmaanay. ³⁵ Kon kamo nagahigugmaanay, dyan karia maman-an kang tanan nga tawo nga kamo akun mga disipulo.”

Gintagna ni Jesus nga Ipanginwaraun tana ni Pedro

³⁶ Ginpamangkot tana ni Simon Pedro, “Ginoo, sa diin bay ikaw maagto?”

Nagsabat si Jesus, “Kon sa diin man ako maagto, indi ikaw makasunod kanakun sa tulad. Pero sa pira ka adlaw masunod man ikaw.”

³⁷ Namangkot si Pedro, “Ginoo, andut haw nga indi ako makasunod kanimo sa tulad? Handa ako mapatay para kanimo!”

³⁸ Nagsabat si Jesus, “Handa gid bala ikaw magbuwis kang imong kabuhi para kanakun? Sugidan ko ikaw: antes magpamalo ang sulog, ipanginwara mo ako kang tatlo ka beses.”

14

Si Jesus amo ang Dalan Paagto sa Amay

¹ Nagkuon si Jesus kananda, “Indi kamo magpalibug. Magtoo kamo sa Dios, kag magtoo man kamo kanakun. ² Rugto sa balay kang akun Amay raku ang mga iristaran. Kon bukun dya ti matuod indi ko dya pag-isugid kaninyo. Magaagto ako rugto para maghanda kang lugar para kaninyo. ³ Kag kon makahanda run gani ako kang lugar para kaninyo, magabalik ako rugya kag ibul-un ko kamo para mag-imaw kanakun, agud to nga bisan diin ako rugto man kamo. ⁴ Naman-an man ninyo ang dalan paagto sa akun pagaagtonan.”

⁵ Nagkuon si Tomas kana, “Ginoo, wara tamun kamaan kon sa diin ikaw maagto, paano bay namun maman-an ang dalan paagto rugto?”

⁶ Nagsabat si Jesus, “Ako amo ang dalan, ang kamatuoran, kag ang kabuhi. Wara ti bisan sin-o nga makaagto sa Amay kon indi paagi kanakun. ⁷ Kon nakilala ninyo ako kilala run man ninyo ang Amay. Umpisa kadya nakilala run ninyo tana kag nakita run man.”

⁸ Nagkuon si Felipe, “Ginoo, ipakita kanamun ang Amay, kag tuman run ria para kanamun.”

⁹ Nagsabat si Jesus, “Ay Felipe, buhay run ang akun pagpakig-imaw kaninyo, pero hasta tulad wara mo pa gihapon ako makilala? Ang bisan sin-o nga nakakita kanakun, nakakita run man sa Amay. Andut haw nga makuon pa ikaw nga ipakita ko kaninyo ang Amay? ¹⁰ Wara ikaw haw nagapati nga ako may suud

nga kaangtanan sa Amay kag ang Amay may suud nga kaangtanan man kanakun? Ang mga pulong nga akun ginapanghambal kaninyo bukun sa akun kaugalingun naghelin. Ang Amay nga rugya kanakun amo ang nagahimo kang anang hirikoton. ¹¹ Magpati kamo kanakun kon magkuon ako nga ako may kaangtanan sa Amay kag ang Amay may kaangtanan man kanakun. Ukon indi, magpati kamo kanakun tungud kang mga makatiringala nga buhat mismo nga inyo nakita. ¹² Sugidan ko kamo: ang nagatoo kanakun magahimo man kang mga butang nga akun ginapanghimo. Kag mas pa gani ang anang pagahimoon tungud nga mabalik run ako sa Amay. ¹³ Kag ang bisan ano nga inyo pangayoon sa akun ngaran, pagahimoon ko, agud to nga ang Amay mapadungan paagi sa Anak. ¹⁴ Kon mangayo kamo kang bisan ano sa akun ngaran, himoon ko gid ang inyo ginapangayo.”

Ang Balaan nga Ispirito nga Ginsaad ni Jesus

¹⁵ Nagkuon pa gid si Jesus, “Kon ginahigugma ninyo ako, pagatumanun ninyo ang akun mga sugo. ¹⁶ Kag magapangayo ako sa Amay, kag pagataw-an na kamo kang isara pa gid nga Manugbulig nga magapabilin rugyan kaninyo hasta sa wara ti katupusan. ¹⁷ Amo dya ang Balaan nga Ispirito nga magatudlo kaninyo kag kamatuoran. Ang mga tawo sa kalibutan nga dya indi makabaton kana tungud hay indi nanda dya makita ukon makilala. Pero kamo tana, kilala ninyo tana tungud nga nagaistar tana kag rugyan mismo kaninyo.

18 “Indi ko gid kamo pagbayaan nga daw mga ilo kamo. Magabalik ako kaninyo. **19** Indi run lang buhay kag indi run ako makita kang mga tawo rugya sa kalibutan nga wara makakilala sa Dios. Pero kamo, makita ninyo ako. Kag tungud nga ako buhi, kamo magakabuhi man. **20** Sa pag-abot kang adlaw nga to, maman-an run gid ninyo nga ako may suud nga kaangtanan sa Amay kag kamo may suud nga kaangtanan kanakun, kag ako may suud man kaangtanan kaninyo. **21** Ang tawo nga nakabaton kag nagatuman kang akun mga sugo amo tana ang nagahigugma kanakun. Ang nagahigugma kanakun, pagahigugmaun man kamo akun Amay. Higugmaun ko man tana kag ipahayag ko ang akun kaugalingun kana.”

22 Si Judas tana (bukun dya ti si Judas Iscariote) nagkuon, “Ginoo, andut nga kanamun lang ikaw magapahayag kag imong kaugalingun, kag bukun ti sa mga tawo sa kalibutan?”

23 Nagsabat si Jesus, “Ang bisan sin-o nga nagahigugma kanakun magatuman kang akun mga ginapanudlo. Higugmaun tana kag akun Amay, kag kami kag akun Amay magasulud kag magaistar kana. **24** Pero ang tawo tana nga wara nagahigugma kanakun wara man nagatuman kag akun mga ginapanudlo. Ang mga pulong nga inyo nabatian nga akun ginapanudlo bukun ti sa akun kaugalingun naghalin kundi sa Amay nga amo ang nagpadara kanakun.”

25 “Tanan nga dya ginsugid ko run kaninyo samtang ako kaimaw pa ninyo. **26** Pero ang Manugbulig nga amo ang Balaan nga Ispirito nga

igapadara kang Amay kaninyo sa akun ngaran, tana ang magatudlo kaninyo kag tanan nga butang kag magapahanumdum kaninyo kag tanan nakun nga ginkuon kaninyo. ²⁷ Ginataw-an ko kamo kag kalinung. Ang kalinung nga rugya kanakun mismo amo ang igatao ko kaninyo. Ang dya nga kalinung bukun ti pareho kag ginatao kag mga tawo rugya sa kalibutan. Indi kamo magpalibug ukon magkahadluk. ²⁸ Nabatian run ninyo ako nga nagkuon nga ‘magahalin ako pero magabalik man ako kaninyo.’ Kon ginahigugma ninyo ako, magakalipay kamo raad nga ako magabalik sa Amay tungud nga labaw tana sangsa kanakun. ²⁹ Kar-on ginasugid ko dya tanan kaninyo sa wara pa matabo, agud to nga kon matabo run dya gani magatoo kamo kanakun. ³⁰ Indi ko run pagpalawidun ang akun paghambal kaninyo, hay nagaabot run si Satanas nga amo ang nagagahum sa kalibutan nga dya. Wara tana ti gahum kanakun, ³¹ pero kinahanglan gid nga maman-an kag katawhan sa kalibutan nga ako nagahigugma sa Amay, gani nga ginatumana ko ang tanan na nga ginasugo kanakun. Dali kamo run! Panaw ta!”

15

Ginpaanggid ni Jesus ang Anang Kaugalingun sa Puno kang Ubas

¹ Naghambal pa gid si Jesus, “Ako amo ang matuod nga puno kag ubas, kag ang akun Amay tana amo ang manugtatap. ² Ang kada sanga nakun nga wara nagapamunga ginatapas

na. Kag ang kada sanga tana nga nagapamunga ginahawanahan na agud to nga magpamunga pa gid kang duro. ³ Kamo ginlimpyohan run paagi sa mga pulong nga akun ginhambal kaninyo. ⁴ Magpabilin kamo nga suud ang inyo kaangtanhan kanakun, kag ako magapabilin man nga suud ang akun kaangtanhan kaninyo. Hay ang sanga indi makapamunga sa anang kaugalingun lang kon wara dya naangut sa puno. Kamo amo man karia. Indi man kamo makapamunga kon wara nagapabilin nga suud ang inyo kaangtanhan kanakun.

⁵ “Ako amo ang puno kang ubas, kag kamo tana ang mga sanga. Ang sin-o man nga nagapabilin nga suud ang anang kaangtanhan kanakun, kag ako amo man kana, magapamunga tana kang duro-duro gid, hay luwas kanakun wara kamo ti sarang mahimo. ⁶ Ang bisan sin-o nga wara nagapabilin nga suud ang anang kaangtanhan kanakun daw pareho kang sanga nga gintablug kag nagakalayung. Dya nga sanga ginatipon kag ginapilak sa kalayo kag ginasunog. ⁷ Kon magapabilin kamo nga suud ang inyo kaangtanhan kanakun, kag ang akun mga pulong nagapabilin man sa inyo nga mga tagipusoon, pangayo kamo kang bisan ano nga gusto ninyo kag inyo dya nga mabaton. ⁸ Ang akun Amay ginapadungan paagi sa inyo nga pagkabuhi nga nagabunga kang duro-duro, kag paagi dyan karia mapamatud-an nga kamo mga disipulo nakun. ⁹ Kon paano nga ako ginhigugma kang Amay, kamo man ginhigugma ko. Magpabilin kamo sa akun paghigugma. ¹⁰ Kon nagatuman

kamo kang akun mga sugo magapabilin kamo sa akun gugma pareho kanakun nga nagtuman ako sa sugo kang akun Amay kag nagapabilin sa anang paghigugma kanakun. ¹¹ Ginsugid ko kaninyo ang mga butang nga dya agud to nga maaguman ninyo ang akun kalipay kag mangin bug-os gid ang inyo kalipay. ¹² Amo dyaay ang akun sugo kaninyo, nga maghigugmaanay kamo pareho kang akun paghigugma kaninyo. ¹³ Wara ti paghigugma nga makalabaw pa sa paghigugma kang sangka tawo nga magatugro kang anang kabuhi para sa anang mga amigo. ¹⁴ Kag kamo mga amigo nakun kon nagatuman kamo kung akun mga sugo kaninyo. ¹⁵ Wara ko run kamo ginatawag nga mga surugoon, tungud nga ang surugoon wara nakamaan kon ano ang ginahimo kang anang agalun. Sa baylo, ginatawag ko run kamo nga mga amigo, hay ang tanan nga ginsugid kang akun Amay kanakun ginpamaan ko man kaninyo. ¹⁶ Bukun ti kamo ang nagpili kanakun, kundi nga ako amo ang nagpili kaninyo, kag ginpili ko kamo nga magkabuhi nga nagapamunga kang bunga nga magapabilin hasta san-o. Kon amo dya ang inyo himoon, itugro kang Amay ang bisan ano nga pangayoon ninyo sa akun ngaran. ¹⁷ Gani amo dya ang akun sugo kaninyo, nga maghigugmaanay gid kamo.”

Pagadumtan Kamo kung Kalibutan nga Nagakontra sa Dios

¹⁸ Naghambal pa gid si Jesus, “Kon ang kalibutan nga dya nga nagakontra sa Dios nagadumut kaninyo, panumdumun ninyo nga ako

ang una na nga gindumtan. ¹⁹ Kon kamo bahin kang kalibutan nga dya nga nagakontra sa Dios pagapalanggaun na kamo hay kamo mga kaimaw na. Pero tungud nga bukun kamo ti bahin kang kalibutan nga dya hay ginpili ko run kamo halin kana, amo ria nga ginadumtan na kamo. ²⁰ Panumduma ninyo ang ginkuong ko anay kaninyo nga wara ti surugoon nga labaw pa sangsa anang agalun. Gani nga kon ginhingabot ako kang kalibutan nga nagakontra sa Dios, kamo man pagahingaboton nanda. Kon nagtuman sanda kang akun mga ginpanudlo, tumanun man nanda ang inyo nga igatudlo. ²¹ Amo dya ang himoon nanda kaninyo tungud kang inyo kaangtanan kanakun hay sanda kadya wara makakilala sa Amay nga amo ang nagpadara kanakun. ²² Kon wara ako magabot kag maghambal kananda, wara raad sanda ti sarabtun sa andang kasal-anan, pero kadya wara run gid sanda ti may ibaribad sa andang mga kasal-anan. ²³ Ang tawo nga nagadumut kanakun, nagadumut man sa akun Amay. ²⁴ Kon wara ako maghimo sa tunga nanda kang mga katingalahan nga indi mahimo ni bisan sin-o, wara raad sanda ti sarabtun sa andang mga kasal-anan. Kar-on hay nakita nanda dya nga mga butang, gindumtan nanda ako sa gihapon kag ang akun Amay. ²⁵ Sa ginhimo nanda nga dya natuman ang ginakuon sa andang kasulatan nga, ‘Gindumtan nanda ako nga wara ti kabang-danan.’ ”

²⁶ Naghambal pa gid si Jesus sa anang mga disipulo, “Magapadara ako kaninyo kang Manug-

bulig nga magahalin sa Amay. Tana amo ang Ispirito nga nagatudlo kang kamatuoran, kag tana kadya sa Amay magahalin. Sa anang pag-abot, magapamatuod tana nahanungud kanakun. ²⁷ Kag kamo magapamatuod man nahanungud kanakun, tungud nga sa umpisa pa lang kaimaw ko run kamo.”

16

¹ “Ginsugid ko dya tanan kaninyo agud to nga indi madura ang inyo nga pagsarig kanakun. ² Pagasikwayun nanda kamo sa mga sinagoga. Luwas dyan karia, magaabit ang tion nga ang magapatay kaninyo magahuna-huna nga na-gaalagad tana sa Dios. ³ Himoon nanda dya tungud hay wara nanda makilala ang Amay ukon ako. ⁴ Ginsugid ko run dya kaninyo agud to nga sa pag-abot kang tion nga himoon nanda dya kaninyo madumduaman ninyo nga ginpaandaman ko run kamo.”

Ang Hirikoton kang Balaan nga Ispirito

“Wara nakun dya ginsugid kaninyo sa umpisa pa lang hay kaimaw pa ninyo ako. ⁵ Kar-on tana magabalik run ako sa nagpadara kanakun. Pero wara ti bisan isara kaninyo nga nagpamangkot kanakun kon sa diin ako maagto. ⁶ Anay hay ginsugid ko dya kaninyo, nagpangasubu gid kamo. ⁷ Pero ginasugid ko kaninyo ang matuod: ang akun nga paghalin para sa inyo kaaraydan, hay kon indi ako maghalin indi man mag-abot kaninyo ang Manugbulig. Pero kon maghalin ako ipadara ko tana kaninyo. ⁸ Sa anang pag-abot

ipamatud-an na sa mga katawhan sa kalibutan nga sayup ang andang pagpati nahanungud sa sala, nahanungud sa pagkamatarung, kag nahanungud sa paghukum kang Dios. ⁹ Sayup sanda sa andang ginapatihan nahanungud sa sala tungud nga wara sanda nagatoo kanakun. ¹⁰ Sayup man sanda nahanungud sa pagkamatarung tungud hay magabalik ako sa Amay kag indi run ninyo ako makita. ¹¹ Kag kon parte sa paghukum kang Dios, sayup man sanda tungud hay ang nagagahum sa kalibutan nga dya nahukman run nga pagasilotan.

¹² “Duro pa daad ang akun igasugid kaninyo, pero indi pa ninyo dya mahangpan sa tulad. ¹³ Kon mag-abot run gani ang Ispirito nga amo ang nagapahayag kang kamatuoran, tuytoyhan na kamo para mahangpan ninyo ang tanan nga kamatuoran. Indi tana maghambal sa ana lang kaugalingun nga awtoridad, kundi nga kon ano ang anang mabatian amo lang ang anang igahambal. Isugid na kaninyo ang mga matabo sa paraaboton. ¹⁴ Pagapadungan na ako hay ang ana ipahayag kaninyo kanakun magahalin. ¹⁵ Ang tanan nga ana kang Amay akun, amo ria gani nga nagkuon ako nga ang igapahayag kaninyo kang Balaan nga Ispirito kanakun magahalin.”

Ang Kasubu Mangin Kasadya

¹⁶ “Indi run lang buhay kag indi run ninyo ako makita. Pagkatapos, sa indi magbuhay makita ruman ninyo ako.”

¹⁷ Ang iba sa mga disipulo nagkinun-anay, "Ano bay ang buut hambalun kang anang ginakuon nga indi run lang buhay kag indi run natun tana makita, kag pagkatapos, sa indi magbuhay makita ruman natun tana, kag nagkuon pa gid tana nga 'tungud nga magablik ako sa akun Amay?" ¹⁸ Nagsige sanda ka pamangkotanay, "Ano ang buut hambalun kang anang ginakuon nga indi run lang buhay man? Indi natun mahangpan ang anang ginakuon haw!"

¹⁹ Nasat-uman ni Jesus nga gusto nanda mamangkot kana, gani nga nagkuon tana kananda, "Nagapinamangkotanay kamo kon ano ang buut hambalun kang akun ginakuon nga indi run lang buhay kag indi run ninyo ako makita kag pagkatapos, sa indi magbuhay makita ruman ninyo ako? ²⁰ Sugidan ko kamo: magaparanangisun kamo kag magapangasubu samtang ang katawhan sa kalibutan magakalipay. Magakasubu kamo pero ang kasubu ninyo nga ria mabaylohan kang kalipay. ²¹ Pareho bala kang bayi nga manugbata. Nagabatyag tana kag kasakit hay nag-abot run ang tion kag anang pag-antos. Pero kon makabata run gani tana malipatan na ang anang pagpasakit tungud sa anang kalipay nga may sangka bata nga natawo sa kalibutan. ²² Amo man ria kaninyo: tulad kadya nagakasubu kamo. Pero makitaay kita liwan kag sa amo to nga tion magakalipay gid kamo kag wara gid ti bisan sin-o nga makaagaw kag inyo kalipay. ²³ Sa amo to nga tion indi run kamo magpamangkot kanakun kag

bisan ano. Sugidan ko kamo: bisan ano ang inyo nga pangayoon sa Amay sa akun ngaran, igatugro na ria kaninyo. ²⁴ Hasta tulad wara pa kamo makapangayo kang bisan ano sa akun ngaran. Pangayo bala kamo kag mabaton ninyo ang inyo ginapangayo, agud to nga ang inyo kalipay mangin bug-os run gid."

Gindaug run ni Jesus ang Kalibutan

²⁵ "Ang mga butang nga dya ginsugid ko run kaninyo paagi sa mga paraanggidian. Pero magaabit ang tion nga indi run gid ako maggamit kang mga paraanggidian kundi nga ihambal ko run kaninyo kang maathag ang nahanungud sa Amay. ²⁶ Pag-abot kang amo to nga tion magapangayo kamo sa akun ngaran. Wara ako nagakuon kaninyo nga ako ang magapangayo sa Amay para kaninyo; ²⁷ hay ang Amay mismo nagahigugma kaninyo, tungud nga kamo nagahigugma man kanakun kag nagapati nga ako sa Dios naghalin. ²⁸ Sa Amay ako maghalin kag nag-abot rugya sa kalibutan. Kar-on magahalin run ako sa kalibutan kag magabalik sa Amay."

²⁹ Dayon nagkuon ang anang mga disipulo, "Kar-on, maathag run ang imo nga ginakuon kag wara ikaw nagagamit kang paanggid! ³⁰ Naman-an run namun kadya nga ikaw nakamaan kang tanan nga butang kag bisan indi ikaw pagpamangkoton naman-an mo run ang ginapinsar ni bisan sin-o. Tungud kadya nagatoo run gid kami nga ikaw sa Dios maghalin."

³¹ Nagsabat si Jesus, "Ti, kadya nagatoo run kamo? ³² Pamatii bala ninyo, magaabit ang tion;

sa pagkamatuod, nag-abot run gani, nga kamo magaburublag. Kada isara kaninyo magauli sa inyo mga balay, kag bayaan ninyo ako nga nagaisarahanun. Pero wara gid ako nagaisarahanun, tungud nga kaimaw ko ang Amay. ³³ Ginsugid ko dya kaninyo agud to nga paagi sa inyo suud nga kaangtanan kanakun makaagum kamo kung kalinung. Rugya sa kalibutan nagaagi kamo kung mga pag-antos. Pero magpakarig-un kamo, hay gindaug ko run kalibutan nga kontra sa Dios!"

17

Nagpangamuyo si Jesus para sa Anang Kau-galingun

¹ Pagkatapos ni Jesus ka hambal kadya, nag-tangra tana sa langit kag nagkuon, "Amay, nag-abot run ang tion. Ipakita mo kon daw ano kagamhanan nga imo Anak, agud to nga ipakita man kung Anak kon daw ano ikaw kagamhanan. ² Tungud nga gintaw-an mo tana kung awtoridad sa paggahum sa tanan nga tawo, agud to nga magtugro kung kabuhi nga wara ti katapusan sa tanan nga mga tawo nga imo gintugyan kana. ³ Kag ang kabuhi nga wara ti katapusan amo dyaay: ang kilalahun nanda ikaw nga amo gid lang ang matuod nga Dios, kag kilalahun man nanda si Jesu-Cristo nga imo ginpadara. ⁴ Ginpakita ko run rugya sa lupa kon daw ano ikaw ka gamhanan paagi sa pagtapos kang hirikoton nga imo gintugyan kanakun. ⁵ Kadya Amay, ipakita kon daw ano ako kagamhanan sa

imo prisensya - ang gahum nga akun anay kang ako kaimaw pa nimo sa wara pa matuga ang kalibutan.

⁶ “Ginpakilala ko kon sin-o gid ikaw sa mga tawo nga imong gintao kanakun halin sa kalibutan. Imo sanda kadya, kag gintugro mo sanda kanakun kag nagtuman sanda kang imo pulong.

⁷ Kar-on, naman-an run nanda nga ang tanan nga imong gintao kanakun kanimo gid maghalin.

⁸ Ang mga mensahe nga imong gintao kanakun ginpaalinton ko man kananda, kag ginbaton nanda dya. Naman-an nanda nga matuod gid nga ako rugyan kanimo maghalin, kag nagapati sanda nga ikaw ang nagpadara kanakun rugya.

⁹ Nagapangamuyo ako para kananda. Wara ako nagapangamuyo para sa kalibutan nga nagakontra sa Dios kundi para sa mga tawo nga imong gintao kanakun, hay imo sanda kadya. ¹⁰ Ang tanan nga akun imo, kag ang tanan nga imo akun man, kag paagi kananda nakita ang akun pagkagamhanan.

¹¹ Kag kar-on magahalin run ako sa kalibutan, kag magabalik run ako kanimo. Pero sanda magapabilin pa sa kalibutan. Amay, Balaan gid ikaw. Amligi sanda paagi sa gahum kang imo ngaran nga imo gintao kanakun, agud to nga mangin isara man sanda pareho nga ikaw kag ako isara.

¹² Kang ako kaimaw pa nanda, gin-amligan ko sanda paagi sa gahum kang imo ngaran nga imong gintugro kanakun. Ginbantayan ko sanda kag wara ti bisan isara kananda nga nadura luwas lang sa isara nga to nga natalana run nga pagalaglagun, agud to nga matuman ang ginakuon sa kasulatan. ¹³ Kag kar-

on tana, magabalik run ako kanimo. Ginasugid ko ang mga butang nga dya samtang rugya pa ako sa kalibutan agud to nga maaguman man nanda kang bug-os ang kalipay nga akun naaguman. ¹⁴ Ginpaalinton ko run kananda ang imong mensahe kag nagdumut kananda ang kalibutan nga nagakontra sa Dios, tungud hay bukun sanda ti ana kang ria nga kalibutan pareho man kanakun nga bukun ti ana kang ria nga kalibutan. ¹⁵ Wara ako nagapangamuyo nga ibul-un mo sanda sa kalibutan nga ria nga nagakontra sa Dios, kundi nga amligan mo sanda sa yawa. ¹⁶ Bukun sanda ti ana kang ria nga kalibutan nga nagakontra sa Dios pareho man kanakun nga bukun ti ana kang ria nga kalibutan. ¹⁷ Paagi sa kamatuoran ipain mo para sa imong tinutuyo ang mga tawo nga nagatoo kanakun. Ang imong Pulong amo ang kamatuoran. ¹⁸ Kon paano nga ginpadara nimo ako sa kalibutan nga nagakontra sa Dios, sanda man ginapadara ko nga magpanudlo sa mga katawhan sa kalibutan nga dya. ¹⁹ Para gid lang kananda gintugyan ko ang akun kaugalingun para sa imong tinutuyo, agud to nga sanda man magatugyan kang bug-os para sa imong tinutuyo.

²⁰ “Bukun lang para sa mga tawo nga dya ako nagapangamuyo, kundi para man sa mga magatoo kanakun paagi sa mensahe nga ginapanugid kang mga tawo nga dya. ²¹ Ginapangamuyo ko nga sanda tanan mangin isara lang, pareho nga ikaw, Amay, kag ako may kaangtanan sa isara kag isara. Kabay pa nga sanda man mangin suud ang andang kaangtanan kanatun

agud to ang katawhan sa kalibutan magapati nga ikaw ang nagpadara kanakun rugya. **22** Ginpakita ko kon daw ano sanda kagamhanan pareho kang pagpakita nimo kon daw ano ako kagamhanan, agud to nga sanda man mangin isara lang pareho natun nga isara lang: **23** buut hambalun nga ako may suud nga kaangtanan kananda, kag ikaw may suud nga kaangtanan kanakun. Kabay pa nga mangin isara run lang gid sanda agud to nga maman-an kang kalibutan nga dya nga nagakontra sa Dios nga ikaw ang nagpadara kanakun, kag ginahigugma mo ang mga sumuronod pareho kang paghigugma mo kanakun.

24 “Amay, gusto ko nga ang mga tawo nga imo gintugyan kanakun makaimaw ko kon sa diin man ako agud to nga makita nanda ang akun pagkagamhanan. Dya nga gahum gintao mo kanakun hay ginhigugma mo ako sa wara pa matuga ang kalibutan.

25 “Amay, matarung gid ikaw. Bisan nga ang katawhan sa kalibutan wara makakilala kanimo, ako tana kilala ko ikaw kag ang mga tawo nga dya nga nagtoo kanakun nakamaan nga ikaw ang nagpadara kanakun. **26** Ginpakilala ko run kananda kon sin-o ikaw, kag ipakilala ko pa gid ikaw, agud to nga makahigugma man sanda sa iba nga pareho kang paghigugma mo kanakun, kag agud to nga ako mismo magapabilin nga suud ang akun kaangtanan kananda.”

*Ang Pagdakup kay Jesus
 (Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)*

¹ Pagkatapos ni Jesus ka pangamuyo kadya, nagpanaw tana imaw kang anang mga disipulo kag nagtabok sa sapa kang Kedron. May hardin rugto kato kag si Jesus nagsulud rugto imaw kang anang mga disipulo.

² Kar-on, si Judas nga amo ang nagaluib kay Jesus nakamaan man kang lugar nga to hay si Jesus kag ang anang mga disipulo masami magtiripon rugto kato. ³ Amo to kag nag-agto si Judas sa hardin nga may dara nga sangka hubun kang mga suldato nga Romanhun imaw kang mga gwardya sa templo nga ginpadara kang mga pangulo kag kaparian kag kang mga Fariseo. Sanda kadya may dara nga mga mitsa, mga lampara kag mga armas.

⁴ Naman-an nga daan ni Jesus ang tanan nga mahabobo kana, gani ginsug-alaw na sanda kag nagpamangkot, “Sin-o ang inyo ginasagap?”

⁵ Nagsabat sanda, “Si Jesus nga taga-Nazaret.” Nagkuon si Jesus, “Ako amo tana.”

Si Judas nga amo ang nagluib kana rugto man nga nagatindug imaw nanda. ⁶ Kang pagkakuon ni Jesus, “Ako amo tana,” nag-irisol sanda kag nagkaratumba sa lupa.

⁷ Nagpamangkot ruman si Jesus kananda, “Sin-o ang inyo ginasagap?”

Nagsabat sanda, “Si Jesus nga taga-Nazaret.”

⁸ Kag nagkuon si Jesus kananda, “Nagkuon bay ako kaninyo nga ako amo tana? Kar-on, kon ako amo ang inyo ginasagap, pabay-i ninyo ang

akun mga kaibahan nga dya nga makahalin.”

⁹ Sa natabo nga dya natuman ang anang ginkuong anay nga, “Wara ako ti may gindura bisan isara sa mga tawo nga imo gintugyan kanakun.”

¹⁰ Si Simon Pedro tana may dara nga espada. Gin-gabot na dya kag ginlabo ang surugoon kang pinakamataas nga pari, kag nautas ang tuo nga talinga na kadya. Ang ngaran kang surugoon nga dya si Malco.

¹¹ Ginkun-an ni Jesus si Pedro, “Itagub ang imong espada! Abi mo haw nga indi ko pag-antonoson ang mga ginapaantos kanakun kang Amay?”

Ginpaatubang si Jesus kay Anas

¹² Dason karia, ang hubun kang mga suldado nga Romanhun, imaw kang andang kapitan kag kang mga gwardya sa templo, gindakup nanda si Jesus kag gin-gapos. ¹³ Gindara nanda tana una kay Anas nga ugangan ni Caifas. Si Caifas nga dya amo ang pinakamataas nga pari kag amo to nga tuig. ¹⁴ Si Caifas man nga dya ang nagkuon sa mga Judio nga mas mayad nga may sangka tawo nga mapatay para sa mga katawhan.

Ginpanginwara ni Pedro si Jesus

(*Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57*)

¹⁵ Si Simon Pedro kag ang isara pa gid ka disipulo nagasunod kay Jesus. Ang disipulo nga dya kilala kang pinakamataas nga pari, gani nga nagsulud tana imaw kay Jesus hasta gid sa may lagwerta kag palasyo kang pinakamataas nga pari. ¹⁶ Pero si Pedro tana, rugto sa gwa sa

may pwertahan. Ang ginhimo kang disipulo nga kilala kang pinakamataas nga pari, naggwa dya kag ginhambalan na ang bayi nga nagabantay sa may pwertahan, kag pagkatapos gindara kang disipulo nga dya si Pedro pasulud.

¹⁷ Ang bayi nga dya sa may pwertahan nagkuon kay Pedro, “Indi bala nga isara man ikaw sa mga disipulo kang tawo nga to?”

Nagsabat si Pedro, “Bukun mong!”

¹⁸ Maramig kato, gani ang mga surugoon kag ang mga gwardya sa templo nagdabok kang kalayo kag nagtindug sa palibot na kadya agud magpaintit-init. Si Pedro tana nag-imaw man kananda nga nagatindug kag magpaintit-init.

*Si Jesus Gin-usisa kang Pinakamataas nga Pari
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)*

¹⁹ Sa pihak tana nga bahin, si Jesus gin-usisa kag pinakamataas nga pari nahanungud sa anang mga disipulo kag sa anang mga gina-panudlo.

²⁰ Nagsabat si Jesus, “Naghambal ako kag hayag sa mga katawhan. Pirme ako nagapanudlo sa mga sinagoga kag sa templo nga sa diin nagatiripon ang mga Judio. Wara ako ti may ginhambal sa likum. ²¹ Ti, andut haw nga ako tana ang imo ginausisa? Pamangkota ang mga tawo nga nakabati kanakun kon ano ang akun ginhambal hay naman-an gid tana nanda kon ano ang akun ginkuon.”

²² Pagkahambal ni Jesus kadya, ginhuyapan tana kag isara sa mga gwardya nga nagatindug

marapit kana, kag nagkuon dya, "Amo ria ikaw haw magsabat sa pinakamataas nga pari?"

²³ Nagsabat si Jesus, "Kon naghambal ako kang sayup, isugid abi. Pero kon matuod, andut haw nga ginhuyapan mo ako?" ²⁴ Pagkatapos kato, si Jesus nga nagapos sa gihapon ginpadara ni Anas kay Caifas nga amo ang pinakamataas nga pari.

*Ginpanginwara ruman ni Pedro Si Jesus
(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)*

²⁵ Si Simon Pedro tana nagatindug pa gihapon rugto kag nagapainit-init. Ginpamangkot tana kang iba rugto, "Indi bala nga isara ikaw sa anang mga disipulo?" Ginpanginwara ruman dya ni Pedro nga nagakuon, "Bukun a."

²⁶ Ang isara sa mga surugoon kang pinakamataas nga pari nga himata kang tawo nga ang anang talinga gin-utas ni Pedro, namangkot kana, "Hindi bala nga nakita ko ikaw nga kaimaw na rugto sa may hardin?"
²⁷ Ginpanginwara ruman dya ni Pedro. Kag amo man to ang pagpamalo kang manok.

*Gindara si Jesus kay Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)*

²⁸ Halin sa balay ni Caifas gindara nanda si Jesus paagto sa palasyo kang Romanhun nga gobernador. Kasanagun run kato. Ang mga Judio wara magsulud sa palasyo hay indi sanda gusto nga mangin higku suno sa andang pagsurondan, kag agud to nga makakaun sanda kang yapon sa Pista kang Paglampaugas. ²⁹ Gani si Pilato

nga gobernador amo ang naggwa kananda kag namangkot, "Ano ang inyo akusasyon sa tawo nga dya?"

³⁰ Nagsabat sanda, "Kon wara tana maghimo kang sala indi namun tana pagdar-un rugya kanimo."

³¹ Nagkuon si Pilato kananda, "Dar-a ninyo tana kag kamo mismo ang maghusgar kana suno sa inyo kaugalingun nga kasugoan!"

Nagkuon ang mga Judio, "Wara kami ti gahum nga sentensyahang kamatayun ang bisan sin-o." ³² Natabo dya agud matuman ang ginkuon anay ni Jesus parte sa kon ano nga sahi kag kamatayun ang anang pagaagumun.

³³ Nagbalik si Pilato sa sulud kang palasyo. Ginpatawag na si Jesus kag ginpamangkot dya, "Ikaw bala ang hari kag mga Judio?"

³⁴ Nagsabat si Jesus, "Imo bala ria kaugalingun nga pamangkot ukon may nagsugid kanimo nahanungud kanakun?"

³⁵ Nagsabat si Pilato, "Ano ako, Judio? Ang imong mga kasimanwa kag ang mga pangulo kag inyo kaparian amo ang nagtugyan kanimo rugya kanakun. Ano haw ang imong ginhimo?"

³⁶ Nagkuon si Jesus, "Ang akun gahum bilang hari bukun ti sa kalibutan nga dya. Hay kon ang akun gahum bilang hari rugya sa kalibutan nga dya, ang akun mga sumuronod magapakig-away agud to nga indi ako matugyan sa mga Judio. Pero bukun ti sa kalibutan nga dya ang akun gahum bilang hari."

³⁷ Nagkuon si Pilato, "Kon amo, hari gid man gali ikaw eh!"

Nagsabat si Jesus, "Igsakto ikaw sa imo ginkuon nga ako hari. Amo ria ang kabang-danan nga ako natawo kag nag-abot rugya sa kalibutan agud to nga magsugid nahanungud sa kamatuoran. Ang tanan nga gusto makamaan kang kamatuoran nagapamati kanakun."

³⁸ Nagpamangkot si Pilato, "Ano haw ang kamatuoran?"

*Ginsentensyahan si Jesus kang Kamatayun
(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)*

Pagkahambal ni Pilato kadya, naggwa ruman tana sa pag-atubang sa mga Judio kag nagkuon kananda, "Wara ako ti may makita nga sala kana. ³⁹ Pero kamo nga mga Judio may kinabatasan nga nagapangayo kanakun nga maghilway ako kang sangka priso sa adlaw kang Pista kang Paglampaugas. Gusto bala ninyo nga hilwayun ko para kaninyo ang inyo hari?"

⁴⁰ Nagsabat ang mga tawo nga nagasinggitan, "Bukun! Bukun ti tana kundi si Barabas amo ang imo hilwayun!" Si Barabas nga dya sangka rebelde.

19

¹ Dayon ginbuul ni Pilato si Jesus kag ginpanahanot. ² Pagkatapos, ang mga suldado naghimo kag korona nga puro tunuk kag anda dya nga ginbutang sa ulo ni Jesus. Ginpasuksokan man nanda tana kang kapa nga kolor granate ³ kag sige-sige nanda yaguta nga nagakuon, "Dayawun ikaw nga Hari kung mga Judio!" Kag ginahuyapan nanda tana.

⁴ Si Pilato tana naggwa liwan kag nagkuon sa mga tawo, "Sulnga ninyo, ipaatubangun ko tana rugya kaninyo agud to nga maman-an ninyo nga wara ako ti may nakita nga sala kana."

⁵ Dayon naggwa si Jesus nga nagasuksok kang koro-korona nga puro tunuk sa anang ulo kag kapa nga kolor granate. Nagkuon si Pilato sa katawhan, "Dya ang tawo!"

⁶ Pagkakita kay Jesus kang mga pangulo kang kaparian kag kag mga gwardya, nagsinggitan sanda nga nagakuon, "Ilansang tana sa kros! Ilansang tana sa kros!"

Nagkuon si Pilato, "Kamo mismo ang magdara kana kag maglansang sa kros. Hay ako takun wara ti may nakita nga sala kana."

⁷ Nagsabat ang mga Judio, "May kasugoan kami kag suno sa amo nga kasugoan nagakadapat nga tana mapatay tungud hay nagakuon tana nga Anak tana kung Dios!"

⁸ Pagkabati ni Pilato kadya, mas hinadlukan pa gid tana. ⁹ Nagsulud ruman tana sa palasyo kag gin-usisa si Jesus, "Diin ikaw haw maghalin?" Pero wara magsabat si Jesus. ¹⁰ Gani nagkuon si Pilato kana, "Andut nga indi ikaw magsabat kanakun haw? Wara ikaw haw kamaan nga may awtoridad ako sa paghilway kanimo ukon sa pagpalansang kanimo sa kros?"

¹¹ Nagsabat si Jesus, "Wara ikaw ti awtoridad kanakun kon wara ikaw gintaw-an kang Dios. Gani mas bug-at ang sala kung tawo nga nagtugyan kanakun rugya kanimo."

¹² Pagkabati ni Pilato ka dya gintinguhaan na gid nga hilwayun si Jesus. Pero ang katawhan

nagsinggitan gid nga nagakuon, “Kon hilwayun mo ang tawo nga ria bukun ikaw ti amigo kang emperador! Ang bisan sin-o nga nagapakahari nagakontra sa emperador!”

¹³ Pagkabati ni Pilato ka dya gindara na si Jesus sa sagwa, kag ana tana nagpungko sa purungkoan kang hukum rugto sa lugar nga ginatawag Plataporma nga Bato. (Sa hambal nga Hebreo ginatawag dya nga Gabata.) ¹⁴ Bisperas run kang Pista kang Paglampaugas, kag mga udto adlaw run kato.

Dayon nagkuon si Pilato sa mga Judio, “Dyaay ang inyo nga hari!”

¹⁵ Pero nagsinggitan sanda nga nagakuon, “Patyun tana! Patyun tana! Ilansang tana sa kros!”

Nagkuon si Pilato, “Ipalansang ko bala sa kros ang inyo hari?” Nagsabat ang mga pangulo kang kaparian, “Wara kami ti may ginakilala nga hari kundi ang emperador lang!”

¹⁶ Gani gintugyan ni Pilato si Jesus kananda agud ilansang sa kros.

Si Jesus Ginlansang sa Kros
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

Kag gindara nanda si Jesus. ¹⁷ Naggwa tana nga nagapas-an kang anang kros paagto sa lugar nga ginatawag Bagol. (Sa hambal nga Hebreo ginatawag dya nga Golgota.) ¹⁸ Rugto nanda tana ginlansang sa kros. May darwa pa gid ka tawo nga andang ginlansang sa kros dungan kana. Ang isara sa tuo nayon, kag ang isara sa anang wala; si Jesus sa tunga nanda. ¹⁹ Nagpahimo si

Pilato kang karatula kag ana dya nga ginpaangut sa kros ni Jesus. Amo dyaay ang nasulat sa karatula: "Si Jesus nga taga Nazaret; ang Hari kang mga Judio." ²⁰ Raku sa mga Judio ang nakabasa kang nasulat sa karatula nga dya hay ang lugar nga sa diin ginalansang si Jesus sa kros marapit sa syudad. Kag dya nasulat sa mga hambal nga Hebreo, Latin kag Griego. ²¹ Ang mga pangulo kag kaparian kag mga Judio nag-agto kay Pilato kag nagkuon, "Bukun ti 'Ang Hari kang mga Judio' ang imong isulat, kundi, 'Ang tawo nga dya nagakuon nga tana ang Hari kag mga Judio.'

²² Nagsabat si Pilato, "Kon ano ang akun ginsulat indi ko run pagbag-ohon."

²³ Ang mga suldato tana, pagkatapos nanda ka lansang kay Jesus sa kros, ginbuul nanda ang anang mga bayo kag ginhuray nanda dya sa apat ka parte - sangka parte sa kada isara kananda. Ginbuul man nanda ang anang pangkulud nga bayo; dya wara ti sinugponan hay nahabul nga bilog halin sa ibabaw hasta sa sidsid.

²⁴ Naghambalanay sanda, "Indi natun dya paggisiun; ipagabot-gabotan lang natun dya kon sin-o ang makabuul."

Natabo dya agud matuman ang ginkuon sa Kasulatan,

"Ginhuray nanda ang akun mga bayo

Kag gin-gabot-gabotan nanda ang akun pangkulud nga bayo."

Kag amo gid man dya ang ginhimo kag mga suldato.

²⁵ Marapit rugto sa kros ni Jesus nagatirindug ang anang nanay, ang bugto nga bayi kang anang nanay, kag amo man si Maria nga asawa ni Cleopas, kag si Maria Magdalena. ²⁶ Kang nakita ni Jesus ang anang nanay kag ang disipulo nga ana ginapalangga nga nagatindug sa ingud na kadya, nagkuon si Jesus sa anang nanay, "Dyaay ang imong bata." ²⁷ Kag nagkuon man tana sa disipulo, "Dyaay ang imong nanay." Umpisa kato, ginpaistar tana kang disipulo nga dya sa anang balay.

Ang Pagkamatay ni Jesus

(Mateo 27:45-46; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

²⁸ Pagkatapos kato, naman-an run ni Jesus nga natapos run ang tanan, gani agud to nga matuman ang ginakuon sa kasulatan, nagkuon tana, "Ginauhaw ako." ²⁹ May sangka surudlan rugto nga buta kang maaslum nga bino. Gani gintusmog nanda rugya kadya ang sangka espongha kag ginbutang sa punta kang malabug nga sanga kang tanum nga isopo kag gintunghol nanda dya sa ba-ba ni Jesus. ³⁰ Pagkasupsup ni Jesus kadya nagkuon tana, "Natapos run!" Dayon nagduko tana kag nabugto ang anang ginhawa.

Ginbuno ang Kild ni Jesus

³¹ Byernes kato kag ang masunod nga adlaw amo run ang pinasahi nga Adlaw nga Inugpahuway. Tungud nga ang mga Judio indi gusto nga mabilin sa kros sa Adlaw nga Inugpahuway

ang mga lawas kang mga ginlansang, gani gin-pangabay nanda kay Pilato nga ipabalbag ang mga batiis kang mga tawo nga ginlansang sa kros, kag ibul-un ang andang mga bangkay.

³² Gani nag-agto rugto ang mga suldado kag ginbalbag nanda ang mga batiis kang darwa ka tawo nga ginlansang imaw ni Jesus. ³³ Pero kang pagparapit nanda kay Jesus, nakita nanda nga patay run dya, gani nga wara run lang nanda ginbalbag ang anang mga batiis. ³⁴ Pero ang ginhimo tana kang isara sa mga suldado, ginbuno na kang bangkaw ang kilid ni Jesus, kag lagi-lagi nag-agay ang dugo kag tubig. ³⁵ Ang tawo nga nakakita kang hitabo nga dya nagapamatuod kadya, kag ang anang pagpamatuod matuod gid. Naman-an na nga nagasugid tana kang matuod agud to nga hasta kamo magatoo man. ³⁶ Natabo dya agud matuman ang ginakuon sa kasulatan nga, “Wara ti bisan isara sa anang mga tul-an ang pagabariun.” ³⁷ Kag may ginakuon pa gid sa iba nga bahin kang kasulatan, “Pagaturukun nanda ang tawo nga andang ginbuno.”

Ang Paglubung kay Jesus

³⁸ Pagkatapos kadya, si Jose nga taga-Arimatea nag-agto kay Pilato kag gin-ayo na nga ibul-un ang bangkay ni Jesus. Si Jose nga dya sumuronod man ni Jesus pero sa likum lang, hay nahadluk tana sa mga pangulo kang mga Judio. Gintugotan tana ni Pilato, gani nag-agto tana rugto kag ginbuul ang bangkay ni Jesus. ³⁹ Si Nicodemo nag-imaw man kana. Tana kadya ang nagpakigkita kay Jesus sangka gabii kato

anay. Nagdara tana kang pahamot nga sinamo nga mira kag aloe, mga 45 ka kilo kadya ang anang kabug-atun. ⁴⁰ Dayon, ginbuul nanda ang bangkay ni Jesus kag ginbutangan kang mga pahamot samtang ginaputos sa tela nga lino, hay amo dya ang kinabatasan kang mga Judio kon nagalubung sanda kag patay. ⁴¹ Rugto sa lugar nga sa diin ginlansang si Jesus may hardin, kag sa hardin nga dya may bag-o nga rulubngan nga wara pa gid malubngi. ⁴² Tungud hay bisperas run kang Adlaw nga Inugpahuway, kag tungud nga marapit lang man ang rulubngan, rugto nanda kato ginlubung si Jesus.

20

Ang Pagkabanhaw ni Jesus

¹ Aga pa kag naahauna nga adlaw kang semana, kag madulum-dulum pa, si Maria Magdalena nag-agto run sa rulubngan. Kag nakita na nga wara run ang bato nga nagatacup sa pwertahan kang rulubngan. ² Gani, nagdalagan tana kag mag-agto kay Simon Pedro kag sa disipulo nga palangga ni Jesus. Nagkuon si Maria kananda, “Ginbuul nanda ang Gino sa rulubngan kag wara kami kamaan kon sa diin nanda tana ginbutang!”

³ Dayon si Pedro kag ang disipulo nga to nag-agto sa rulubngan. ⁴ Nagdalagan sanda nga darwa, pero naunahan kang disipulo nga to si Pedro, gani nga una tana mag-abot sa rulubngan. ⁵ Kang pag-abot na rugto, nagkuub tana kag magsid-ing sa sulud kag nakita na ang mga tela

nga lino rugto, pero wara tana magsulud. ⁶ Si Simon Pedro tana nga nagasunod kana, nag-abot man kag nagdiretso sulud sa rulubngan. Nakita na rugto ang tela nga lino, ⁷ kag amo man ang tela nga ginsambud sa ulo ni Jesus. Nabaroron dya kag wara madapun sa panaptun nga lino. ⁸ Ang disipulo tana nga una mag-abot rugto nag-sulud man. Nakita na dya kag nagpati tana nga si Jesus nabanhaw. ⁹ (Hay sa amo dya nga mga tinion nga dya wara pa nanda mahangpi ang ginakuon sa Kasulatan nga si Jesus kinahanglan nga mabanhaw.) ¹⁰ Pagkatapos kato, ang darwa ka disipulo nga dya nag-uli sa andang balay.

Nagpakita si Jesus kay Maria nga taga-Magdala

¹¹ Si Maria Magdalena tana nagatindug rugto sa sagwa kang rulubngan nga nagaparanangisun. Samtang nagapanangis tana, nagkuub tana kag nagsid-ing sa sulud kang rulubngan. ¹² Kag nakita na nga may darwa ka anghel rugto nga puti ang andang bayo. Nagapungko sanda sa lugar nga ginbutangan kang lawas ni Jesus. Ang isara sa may ulohan nayon, kag ang isara tana sa may sikwayan.

¹³ Nagkuon sanda kay Maria, “Inday, iwan-haw nga nagahibi ikaw?” Nagsabat si Maria, “Ginbuul nanda ang akun Ginoo, kag wara ako kamaan kon sa diin nanda tana ginbutang.” ¹⁴ Pagkakuon na kadya, nagbalikid tana, kag nakita na si Jesus nga nagatindug rugto, pero wara tana kamaan nga si Jesus gali to.

15 Nagkuon si Jesus kana, “Inday, wanhaw nga nagahibi ikaw? Sin-o ang imo ginapangita?”

Abi ni Maria nga tana ang hardinero. Gani nagkuon si Maria kana, “Sir, kon ikaw ang nagbuul kana, isugid kanakun ay kon sa diin mo tana ginbutang hay ibul-un ko tana.”

16 Kag nagkuon si Jesus kana, “Maria!”

Nag-atubang si Maria kana kag nagkuon sa hambal nga Hebreo, “Raboni!” (nga kon sayudon “Maestro.”)

17 Nagkuon si Jesus kana, “Indi ako pagkapti hay wara pa ako makabalik sa akun Amay. Ang himoon mo, agto ikaw sa akun mga kabugtoan kag sugidan mo sanda nga magabalik ako sa akun Amay, ‘nga inyo man Amay, kag sa akun Dios, nga inyo man Dios.’ ”

Nagpakita si Jesus sa mga Disipulo

18 Gani nag-agto si Maria Magdalena sa mga disipulo kag ginsugid na kananda nga nakita na ang Ginoo, kag ginsugid na man kananda ang ginkuon kang Ginoo kana.

Nagpakita si Jesus sa mga Disipulo

19 Pagkagabii kang naahauna nga adlaw nga ria kang semana, nagtiripon ang mga disipulo. Napintalan ang mga pwertahan kang lugar nga andang ginatiponan hay nahadluk sanda sa mga pangulo kang mga Judio. Dayon nag-abot si Jesus kag nagtindug sa andang tunga. Nagkuon tana kananda, “Ang kalinung mangin rugyan kaninyo!” **20** Pagkakuon na kadya ginpakita na kananda ang anang mga alima kag anang kilid.

Nalipay gid ang mga disipulo kang makita nanda ang Ginoo.

²¹ Kag nagkuon liwan si Jesus kananda, “Ang kalinung mangin rugyan kaninyo! Kon paano nga ginpadara ako kang Amay rugya, kamo man ginapadara ko.” ²² Pagkatapos kadya, ginhuyupan na sanda kag nagkuon, “Batona ninyo ang Balaan nga Ispirito. ²³ Ang bisan sin-o nga patawarun ninyo sa andang mga sala, ginpatawad run ria, kag ang bisan sin-o nga wara ninyo pagpatawara sa andang mga sala, wara man ria mapatawad.”

Si Jesus kag si Tomas

²⁴ Kar-on, si Tomas tana nga ginatawag Kapid, kag isara sa napulo'g darwa ka mga disipulo, wara nanda makaimaw kang magpakita si Jesus kananda. ²⁵ Gani ang iba sa mga disipulo nagkuon kana, “Nakita namun ang Ginoo!”

Nagsabat si Tomas, “Kon indi ko makita ang agi kag lansang sa anang mga alima, kag ibutang ang akun tudlo sa agi kang mga lansang, kag makaptan kang akun alima ang anang kilid, indi ako magpati.”

²⁶ Pagkaligad kang sangka semana, ang anang mga disipulo nagtiripon ruman. Kag kar-on tana kaimaw run nanda si Tomas. Napintalan ang mga pwertahan, pero si Jesus nag-abot kag nagtindug sa tunga nanda. Nagkuon tana kananda, “Ang kalinung mangin rugyan kaninyo!” ²⁷ Dayon nagkuon tana kay Tomas, “Ibutang ang imo tudlo rugya. Sulnga ang akun mga alima. Idab-ot ang imong alima kag

ibutang sa akun kilid. Magpati ikaw kag indi magpangduha-duha.”

²⁸ Kag nagkuon si Tomas kana, “Ikaw ang akun Ginoo, ikaw ang akun Dios!”

²⁹ Nagkuon si Jesus kana, “Nagpati bala ikaw tungud nga nakita mo run ako? Daw ano ka malipayun ang mga tawo nga nagatoo kanakun bisan wara sanda makakita kanakun.”

Ang Katuyoan nga Ginsulat ang Libro nga Dya

³⁰ Raku pa gid nga mga makatiringala nga milagro ang ginhimo ni Jesus nga nakita kang anang mga disipulo nga wara masulat sa libro nga dya. ³¹ Pero kon ano ang nasulat sa libro nga dya ginsulat agud to nga magtoo kamo nga si Jesus amo ang Cristo, ang Anak kang Dios. Kag agud to nga sa inyo nga pagtoo makaangkun kamo kang kabuhi paagi kana.

21

Nagpakita si Jesus sa Pito na ka mga Disipulo

¹ Pagkatapos kang mga hitabo nga dya, si Jesus nagpakita liwan sa anang mga disipulo rugto sa Linaw kang Tiberias. Amo dyaay ang natabo:

² Nagairirimaw sanday Simon Pedro, Tomas, (nga ginatawag Kapid), si Nataniel nga taga Cana sa Galilea, ang mga bata nga laki ni Zebedeo, kag darwa pa gid ka sumuronod. ³ Nagkuon si Simon Pedro kananda, “Mangisda takun.” Nagsabat sanda kana, “Matawas kami kanimo.” Amo to kag nagpanaw sanda kag magsakay sa baruto, pero kag gabii nga to wara gid sanda ti may nabuul.

⁴ Pagka kasanagun, nagtindug si Jesus rugto sa may binit kang baybay, pero ang mga disipulo wara kamaan nga tana to.

⁵ Nagkuon si Jesus kananda, "Mga amigo, wara kamo haw ti may nabuul?"

Nagsabat sanda, "Wara."

⁶ Nagkuon tana kananda, "Iladlad ang inyo pukot sa tuo nayon kang baruto kag makabuul kamo karia." Amo to kag ginladlad nanda dya, kag indi run nanda dya masarangan ka batak tungud sa kadurohon kang isda nga andang nabuul.

⁷ Kar-on, ang disipulo nga palangga ni Jesus nagkuon kay Pedro, "Ang Gino to!" Pagkabati ni Simon Pedro nga ang Gino to, dayon na suksok kang anang bayo (hay gin-uba na dya) kag maglukso sa tubig. ⁸ Ang iba tana nga mga disipulo nagpabinit nga nagasakay sa baruto samtang ginabutung ang pukot nga buta kang isda. Bukun gid man sanda ti rayu sa binit kang baybay, mga 90 ka metro ang andang karayuun. ⁹ Pagkatakas nanda, may nakita sanda nga uring nga nagabaga kag may isda nga ginasugba sa ibabaw na kadya, kag may tinapay man.

¹⁰ Nagkuon si Jesus kananda, "Dara kamo rugya kag pirambilog nga isda nga bag-o lang ninyo nabuul."

¹¹ Gani nagsaka si Simon Pedro sa baruto kag ginbutung na pabinit ang pukot nga buta kang daragkul nga isda - 153 tanan. Pero bisan pa nga amo to karaku ang isda, wara magisi ang pukot. ¹² Nagkuon si Jesus kananda, "Dali kamo kag mamahaw." Wara gid ti bisan isara sa mga

disipulo ang nagpangahas mamangkot kon sin-o tana tungud hay naman-an gid nanda nga tana ang Ginoo. ¹³ Nagparapit si Jesus kananda, ginbuul na ang tinapay kag ginpanaw-an sanda. Amo man dya ang anang ginhimo sa isda. ¹⁴ Amo run dya ang ikatlo nga bes nga nagpakita si Jesus sa mga disipulo pagkatapos nga nabanhaw tana.

Si Jesus kag si Pedro

¹⁵ Pagkatapos nanda ka pamahaw, nagkuon si Jesus kay Simon Pedro, “Simon nga bata ni Juan, ginahigugma mo bala ako labaw sangsa mga dya?”

Nagsabat si Pedro “Huud, Ginoo, naman-an mo nga ginahigugma ko ikaw.”

Nagkuon si Jesus kana, “Pakan-a ang akun mga karnero.”

¹⁶ Nagkuon ruman si Jesus kana, “Simon nga bata ni Juan, ginahigugma mo bala ako?”

Nagsabat si Pedro, “Huud, Ginoo, naman-an mo nga ginahigugma ko ikaw.”

Nagkuon si Jesus, “Atipana ang akun mga karnero.”

¹⁷ Sa ikatlo nga bes nagkuon si Jesus kana, “Simon nga bata ni Juan, ginahigugma mo bala ako?”

Nagsakit ang buut ni Pedro hay namangkot kana si Jesus sa ikatlo nga bes kon ginahigugma na si Jesus. Nagkuon tana, “Ginoo, naka-maan ikaw kang tanan. Naman-an mo nga ginahigugma ko ikaw.”

Nagkuon si Jesus kana, “Pakan-a ang akun mga karnero. ¹⁸ Sugidan ko ikaw: kang bataun pa ikaw, ikaw mismo ang nagasuksok kang

imong bayo kag mag-agto sa bisan diin mo gusto. Pero magmal-am run gani ikaw, iuntayun mo ang imong mga butkun kag lain run ang magapasuksok kanimo kang bayo kag magadara kanimo sa lugar nga indi mo gusto agtonan.” ¹⁹ (Ginhambal dya ni Jesus agud ipamaan kon ano nga sahi kag kamatayun ang pagaagumun ni Pedro nga mahimaya na ang Dios.) Kag dayon nagkuon si Jesus kana, “Sunod ikaw kanakun.”

Si Jesus kag ang Disipulo nga Ana Ginalangga

²⁰ Nagbalikid si Pedro kag nakita na nga nagsunod kananda ang disipulo nga ginapalangga ni Jesus. (Amo man dya nga disipulo ang nagsandiay anay sa dughan ni Jesus katong nagarayapon sanda kag namangkot nga, “Ginoo, sin-o bala ang magaluib kanimo?”) ²¹ Kang makita tana ni Pedro, nagpamangkot si Pedro kay Jesus, “Ginoo, ana tana bay?”

²² Nagsabat si Jesus, “Kon gusto ko nga buhi pa tana hasta sa pagbalik nakun rugya, ano tana ang ginakabalak-an mo? Sunod ikaw kanakun.” ²³ Tungud sa ginhambal nga dya ni Jesus nabalahuba sa mga sumuronod ni Jesus nga ang disipulo nga dya indi mapatay. Pero si Jesus wara magkuon nga indi dya mapatay, kundi nga kuon na tana, “Kon gusto ko nga buhi pa tana hasta sa pagbalik nakun rugya, ano tana ang ginakabalak-an mo?”

²⁴ Amo dya nga disipulo ang nagasugid nga ang mga butang nga dya matuod, kag tana man ang

nagsulat ka dya. Naman-an natun nga ang anang mga ginapanugid matuod.

Ang Panghingapos

²⁵ Duro pa gid nga mga butang ang gin-panghimo ni Jesus. Kon sara-sarahun dya ka sulat, sa banta ko ang mga libro nga pagasulatun indi mag-igo sa bilog nga kalibutan.

**Kinaray-a NT
Kinaray-a: Kinaray-a NT New Testament**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kinaray-a

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
39f1fe1a-35ce-5501-a182-568b5cba3b44